

Meerjarig landelijke monitor School en Omgeving

Terugblik op schooljaar 2022-2023

Joke Kruiter, Iris Wierdsma, Antien Haagsman en Marinka Willemsen (Sardes)
Emina van den Berg, Koen van der Ven, Roel Gort en Daniel Pritsch (SEO Economisch Onderzoek)

Eindrapport

19 juni 2024

seo • economisch onderzoek

 SARDES

Meerjarig landelijke monitor School en Omgeving

Terugblik op schooljaar 2022-2023

Inhoudsopgave

Samenvatting en reflectie	4
Meerjarige monitor School en Omgeving	4
Nu uitgevoerde onderdelen van de monitor	4
Opvallende resultaten en reflectie	4
1. Inleiding	8
1.1 Achtergrond subsidieregeling School & Omgeving	8
1.2 Doel van de monitor, beknopte onderzoeksopbouw en onderzoeksvragen	9
1.3 Afbakening van dit rapport	12
1.4 Leeswijzer	13
2. Kenmerken van de deelnemende scholen	14
2.1 Bereik subsidieregeling	14
2.2 Verschil in wijkenkenmerken	15
2.3 Verschillen in schoolkenmerken	17
3. Plannen van de deelnemende coalities	19
3.1 Doelen	19
3.2 Het activiteiten aanbod	20
3.3 Kwaliteit van het aanbod	22
3.4 Het bereiken van doelgroepen	22
3.5 Beoogd aanbod	23
3.6 Samenwerking	24
4. Inzet van de subsidieregeling in schooljaar 2022-2023	25
4.1 Samenwerking	25
4.2 Activiteiten aanbod	32
4.3 Kwaliteit van het aanbod	39
4.4 Bereik van het aanbod	44
4.5 Ervaren effecten	47
4.6 Financiering	50
4.7 Vervolg	53
4.8 Succesfactoren, knel- en verbeterpunten	53
Colofon	55

Samenvatting en reflectie

Meerjarig landelijke monitor School en Omgeving

De subsidieregeling School & Omgeving bestaat sinds 2022 en heeft als doel kansengelijkheid te vergroten onder leerlingen in het funderend onderwijs door het aanbieden van (extra) naschoolse activiteiten. Om de inzet van de subsidie te volgen wordt de regeling landelijk gemonitord in de periode augustus 2023 tot en met december 2025. Binnen de groep deelnemers aan de regeling heeft elke betrokken professional zijn/haar eigen rol, kennis, inzichten en ervaringen. Alle verschillende deelnemers zijn dan ook gezamenlijk nodig om het monitorbeeld compleet te krijgen: ieder draagt een eigen puzzelstukje bij. Zo wordt met de monitor enerzijds tegemoetkomen aan de informatiebehoefte op (rijks)beleidsniveau, en anderzijds aan de behoefte om op praktijkniveau van elkaar te leren.

Nu uitgevoerde onderdelen van de monitor¹

De monitor School en Omgeving bestaat uit verschillende bouwstenen, die niet allemaal tegelijk worden ingezet om het veld zo min mogelijk te belasten. Deze eerste monitorrapportage bevat de uitkomsten van de volgende onderdelen:

1. Secundaire analyses op bestaande openbare data. Hier worden cijfers van alle deelnemende scholen betrokken (voor zover beschikbaar).
2. Analyse van de ingediende aanvragen School en Omgeving voor het jaar 2022-2023. Dit betreft alleen voorlopers en doorgroeiërs.
3. Vragenlijstonderzoek onderzoek onder penvoerders/bestuurders, beleidsmakers van gemeenten, scholen en overige deelnemers aan de regeling. Dit is de kern van het onderzoek en bestaat uit het type vragenlijsten dat met monitoronderzoek wordt geassocieerd. De vragenlijsten hebben betrekking op het eerste schooljaar binnen de regeling: schooljaar 2022-2023. Samenwerkende partners van scholen, schoolbestuurders, gemeenten en maatschappelijke organisaties konden gezamenlijk een aanvraag doen in een zogenoemde 'coalitie'. Deze coalities zijn ingedeeld in voorlopers, doorgroeiërs en starters^{2 3}.

Opvallende resultaten en reflectie

De resultaten die we in deze rapportage beschrijven vormen een eerste aanzet tot het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Om dat op een betrouwbare manier te kunnen doen, is echter meer informatie nodig, uit een volgende ronde vragenlijsten en uit de nog uit te voeren schouwen. We beantwoorden daarom nog geen onderzoeksvragen, maar reflecteren wel op de resultaten tot nu toe. Er is namelijk een aantal opvallende zaken die het benoemen waard zijn. Deze reflectie geeft daarmee eerste handvatten voor het gesprek over de inrichting van de regeling School en Omgeving en over de regeling zelf, zowel op landelijk als lokaal niveau. Ook biedt het aanleiding om in de schouwen extra aandacht aan te besteden.

¹ Het literatuuronderzoek en de resultaten van de schouwen die op dit moment worden uitgevoerd, worden opgenomen in de tweede monitor-rapportage.

² Zie voor meer informatie: <https://www.dus-i.nl/subsidies/school-en-omgeving#:~:text=Kinderen%20en%20jongeren%20kunnen%20hun,buitenschools%20aanbod%20aan%20te%20bieden.>

³ In de regeling voor 2023-2025 is deze indeling losgelaten en zijn scholen onderverdeeld in Categorie A (schoolvestingen met 10% van de leerlingen met de hoogste relatieve onderwijsachterstandsscores) en Categorie B (scholen die niet in categorie A vallen, maar wel in de regeling 2022—2023 al subsidie kregen). In de regeling 2023-2025 werd de subsidie niet meer aangevraagd door de coalitie, maar door afzonderlijke scholen. In een volgende monitorrapportage wordt verslag gedaan van deze regeling.

Visievorming

Iets meer dan de helft van de coalities heeft een gedeelde visie opgesteld en iets minder dan de helft dus niet. Daarbij is er geen verschil tussen voorlopers, doorgroeiërs en starters. Dus ook bij al langer bestaande en/of samenwerkende coalities, zoals bij de meeste voorlopers het geval is, is er niet altijd een gedeelde visie. Bij vervolgstappen in de monitor is het interessant om na te gaan waarom dit het geval is. Is men er niet aan toegekomen, heeft men er niet aan gedacht, of is het een bewuste keuze om visievorming niet op overkoepelend niveau te laten plaatsvinden? In het verlengde hiervan valt op dat er ook bij de starters relatief weinig afspraken zijn gemaakt bij het vormen van een coalitie. Iets meer dan de helft maakt afspraken over de visie, de coalitiepartners en de inhoud. Op coalitieniveau lijkt er dus vooral aandacht te zijn voor organisatorische aspecten en minder voor de inhoudelijke doelen die men wil bereiken. Wellicht is dit mede ingegeven door de relatief korte tijd waarin de aanvragen moesten worden geschreven en vervolgens uitgevoerd.

Coalitievorming

De coalities bestaan over het algemeen uit scholen (po en/of vo), hun besturen, gemeenten en in ongeveer een vijfde van de coalities ook uit kinderopvangorganisaties. Daarnaast werken de coalities samen met allerlei aanbieders van activiteiten (bijv. op het gebied van sport, kunst & cultuur, leesbevordering en welzijn), maar zij maken doorgaans geen deel uit van de coalitie.

Rolverdeling binnen de coalities

De coalitiepartners stellen samen een visie op en/of maken afspraken over het activiteitenaanbod en/of organisatorische aspecten. Opvallend is dat de aanbieders van activiteiten hier doorgaans niet bij betrokken zijn. Zij worden als het ware ingekocht om hun activiteiten uit te voeren, maar zijn niet betrokken bij de overkoepelende samenwerking, plan- en visievorming. Er lijkt in die gevallen dus een kerncoalitie te zijn waar plannen worden gemaakt en waarin idealiter samen wordt nagedacht over borging en kwaliteitsontwikkeling, maar waar de organisaties die de plannen daadwerkelijk moeten uitvoeren geen deel van uitmaken. Dat roept de vraag op wie wel en niet bij de coalitie horen en waarom, en hoe de inhoudelijke en organisatorische lijnen naar de uitvoerende organisaties worden doorgezet.

In de rolverdeling is duidelijk onderscheid tussen scholen enerzijds en 'andere partners' (waaronder bijv. de gemeente en aanbieders van activiteiten) anderzijds. De rol van scholen beperkt zich in een ruime helft tot twee derde van de gevallen tot het leveren van leerlingen die deelnemen aan de activiteiten en het faciliteren van ruimtes daarvoor. Ook de coördinator van het aanbod komt relatief vaak van één van de scholen (40% van de scholen geeft dit aan). Bij de andere coalitiepartners zien we juist het omgekeerde: zij zijn in een ruime helft tot twee derde van de gevallen de aanbieder en uitvoerder van de activiteiten en een derde geeft aan ook de activiteiten te ontwikkelen.

Het activiteitenaanbod

Het overgrote deel van de scholen organiseert activiteiten op het gebied van sport/bewegen (85%) en kunst/cultuur (80%). Deze activiteiten worden bovendien niet alleen op de meeste scholen georganiseerd, ze worden op die scholen ook het vaakst georganiseerd. Op de helft van de scholen konden kinderen (ook) meedoen aan activiteiten in het kader van oriëntatie op jezelf en op de wereld, sociaal-emotionele en/of cognitieve ontwikkeling. Doorgaans gaat het niet om losse, ad hoc activiteiten, maar maken ze onderdeel uit van een samenhangend activiteitenprogramma.

Samenwerking bij het aanbod

Bij de invulling van het programma wordt veelal aangesloten bij al bestaand aanbod. Er is dus nog niet veel sprake van op maat gemaakt aanbod met bijvoorbeeld een doorgaande lijn van binnenschools naar buitenschools. Het wordt nog niet duidelijk hoe scholen en hun partners zorgen voor goede afspraken over kwaliteit en goede aansluiting bij wat er voor hun specifieke leerlingpopulatie nodig is. Hier is mogelijk een samenhang met de beperkte betrokkenheid van uitvoerders van activiteiten bij de coalitie.

Voorlopers geven veelal aan dat iedere school zelf het activiteitenprogramma bepaalt, bij doorgroeiërs is het vaak de coalitie die het aanbod voor alle scholen bepaalt. Het zal nog moeten blijken of dit een ontwikkeling is die iedere coalitie doormaakt na verloop van tijd, of dat voorlopers en doorgroeiërs fundamenteel van elkaar verschillen op dit punt, en in welke mate de nieuwe regeling 2023-2025 hierin voor veranderingen heeft gezorgd.

Aan de andere kant komt het juist ook voor dat scholen en aanbieders actief de samenwerking zoeken in de ontwikkeling van activiteiten. Dat biedt mogelijkheden om zowel de 'know how' van een bepaald vakgebied vanuit de aanbieder optimaal te benutten als om direct aan te sluiten bij de behoeften van kinderen. Dit wordt dan ook benoemd als succesfactoren: samenwerking tussen verschillende organisaties kan leiden tot een gevarieerder en effectiever aanbod.

Het aanbod sluit bij iets meer dan de helft van scholen aan op het eigen curriculum, maar bij de andere helft dus niet. Dit lijkt een interessant aandachtspunt voor de schouwen, om dieper in te gaan op het vaststellen van de invulling van het programma. Hoe en door wie wordt besloten over de invulling van het programma? Hoe wordt zorg gedragen voor een inhoudelijke doorgaande lijn? Wie zijn daar bij betrokken?

Kwaliteit van het aanbod

Zeker wanneer gebruikgemaakt wordt van bestaand aanbod en/of aanbod dat is ontwikkeld door andere partijen is het van belang om de kwaliteit goed te monitoren. We zien echter dat kwaliteitseisen, bijvoorbeeld op het gebied van aansluiten op de belevingswereld van kinderen, en de bijdrage aan sociale, fysieke, cognitieve en emotionele ontwikkeling van de leerlingen, vaak alleen mondeling worden besproken. Verschil in interpretatie en het vergeten van afspraken liggen dan op de loer. Doorgroeiërs lijken minder vaak kwaliteitseisen op papier te zetten dan voorlopers. Of dat ook een kwestie van tijd en ontwikkeling is, is nu nog niet duidelijk.

Tegelijkertijd zien we dat de kwaliteitseisen in grote mate behaald worden, aldus de coalitiepartners. Het is de vraag of het een probleem is dat niet alle eisen op papier staan. De meeste aanbieders hebben voldoende pedagogische/didactische vaardigheden volgens de scholen. Dat is tegen de achtergrond van lerarentekorten en een krappe arbeidsmarkt, waarbij goed personeel voor de klas een schaars goed is, een belangrijk gegeven met potentie voor de toekomst. Er zijn echter ook respondenten die de kwaliteit van de aanbieders als knelpunt noemen. Het lukt zeker niet altijd om geschikte uitvoerders te vinden.

Resultaten tot nu toe

Het is op dit moment te vroeg om aan te geven wat de regeling precies oplevert voor leerlingen (en is ook geen expliciet doel van deze monitor). Wel kunnen we eerste resultaten schetsen, bijvoorbeeld ten aanzien van het bereiken van leerlingen. Op een derde van de scholen deden alle leerlingen mee aan het activiteitenaanbod. De overige scholen kennen zeer uiteenlopende percentages, van 10 tot 90 procent. Over alle scholen samen deed ruim de helft van de leerlingen mee aan activiteiten in het kader van School en Omgeving.

Door deel te nemen aan de activiteiten in het kader van School en Omgeving kunnen leerlingen zo enthousiast worden dat ze zich aanmelden bij bijvoorbeeld een sportvereniging of een muziekschool. Volgens de penvoerders van voorlopers meldde een derde van de leerlingen zich aan bij een sportclub of een organisatie in de culturele sector, en stroomde een kwart door naar welzijnsorganisaties. Penvoerders van doorgroeiërs zagen een iets minder grote doorstroom: volgens hen meldde een kwart van de leerlingen zich bij een sportvereniging, en bijna een vijfde bij culturele en welzijnsorganisaties.

Gevraagd naar ontwikkelgebieden ziet een meerderheid van de scholen en aanbieders van activiteiten vooruitgang bij leerlingen op kennis van de wereld, welbevinden, sociaal-emotionele vaardigheden, en ontwikkeling op het gebied van sport/bewegen en kunst en cultuur.

Succesfactoren

De door penvoerders, scholen en andere partners genoemde succesfactoren zijn samengevat in de volgende thema's:

- Samenwerking en partnerschap. Succesvolle programma's worden vaak gekenmerkt door samenwerking tussen scholen, gemeenschapsorganisaties en andere partners. Deze samenwerking kan helpen om een gevarieerder en effectiever aanbod te creëren. De subsidie zorgt voor verbeterde samenwerking en verbinding binnen coalities.
- Verbeterd aanbod en kwaliteit. Het aanbieden van naschoolse activiteiten draagt bij aan de brede ontwikkeling van leerlingen, naast de kernvakken. Dit omvat kunst, cultuur, sport en andere creatieve vakken. Het is mogelijk om activiteiten aan te bieden met goede samenwerkingspartners die anders financieel niet mogelijk waren.
- Toegankelijkheid en kansengelijkheid. Leerlingen worden -letterlijk en figuurlijk- in beweging gezet en kunnen deelnemen aan naschoolse activiteiten. Veel respondenten benadrukken de toegankelijkheid van activiteiten voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond. Het aanbieden van een breed scala aan activiteiten vergroot de kansen voor alle kinderen, inclusief degenen die anders misschien niet in staat zouden zijn om deel te nemen.
- Welzijn en betrokkenheid. Hoewel niet alle feedback de concrete impact van naschoolse activiteiten benoemt, wijzen sommige opmerkingen op positieve veranderingen zoals verhoogd zelfvertrouwen, bevordert welzijn van leerlingen, blijdschap en plezier, verbeterde sociale relaties en nieuwe leerervaringen bij de leerlingen. Ook wordt het gezien als investering in ouderbetrokkenheid.

Knel- en verbeterpunten

De door de penvoerders aangedragen knel- en verbeterpunten zijn opgedeeld in de volgende vier thema's:

- Tijdigheid en communicatie. Kondig subsidies ruim van tevoren aan zodat er voldoende voorbereidingstijd is en zorg tijdig voor duidelijkheid over de voortzetting van de subsidies. Zorg dat de subsidiebeschikking afgegeven is vóór de startdatum van de uitvoering. Verbeter de communicatie tijdens het subsidieproces en pas regels en afspraken aan waar nodig.
- Flexibiliteit en bereik. Maak de indeling van coalities flexibel en wijkgericht in plaats van schoolgericht, passend bij de lokale situatie. Breid de subsidie uit naar jongere kinderen (2-4 jaar) en zorg dat kinderen die niet in de wijk naar school gaan ook kunnen deelnemen. Maak de subsidie ook bruikbaar voor activiteiten tijdens onderwijstijd en overweeg programma's ook tijdens vakanties voort te zetten.
- Structurele ondersteuning. Streef naar structurele bekostiging in plaats van tijdelijke subsidies. Bied ondersteuning aan schoolleiders en stel coördinatoren aan om hen te ontlasten. Overweeg het penvoerderschap bij de gemeente te leggen in plaats van bij schoolbesturen om meer consistentie en eenvoud te bieden.
- Administratieve eenvoud. Vereenvoudig de verantwoording van de besteding van subsidies. Zorg voor meer afstemming tussen diverse subsidies voor naschoolse activiteiten, ontwikkel daarin een samenhangende lijn in plaats van losse activiteiten. Zorg voor helderheid over bestedingsdoelen, toetsingscriteria en integratie met andere regelingen.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond subsidieregeling School & Omgeving

Alle kinderen moeten hun talenten ten volle kunnen ontplooiën, ongeacht hun thuissituatie of de omgeving waarin ze opgroeien. Dit idee staat al decennia centraal in de aanpak van onderwijsachterstanden. In het grootste deel van de vorige eeuw werd vooral nagedacht over het terugdringen van achterstanden die leerlingen hebben of waar ze risico op lopen op basis van hun achtergrond *binnen* het onderwijs. Vanaf het eind van de vorige eeuw wordt steeds meer uitgegaan van het idee dat niet alleen scholen de achterstanden van kinderen vanwege hun achtergrond kunnen oplossen. Ook andere organisaties rondom het kind moeten en kunnen daaraan bijdragen. De kinderen waar het om gaat, komen van huis uit immers niet alleen minder in aanraking met aan onderwijsgerelateerde activiteiten (zoals lezen), maar gaan ook minder naar musea, spelen minder vaak een instrument en hebben minder keuze als het gaat om sportdeelname. Ook weten deze ouders vaak minder goed de weg te vinden naar hulpverleners of bijvoorbeeld bijlesinstituten of hebben daar de middelen niet voor. Dat alles vergroot de verschillen tussen kinderen van ouders met meer opleiding en/of meer vermogen en kinderen van ouders met minder opleiding en/of minder vermogen. De school kan dat niet alleen oplossen.

Eind jaren '80 startte daarom het experiment verlengde schooldag⁴, al snel gevolgd door de brede scholen in Groningen en Rotterdam en later door het hele land⁵. Daarnaast ontstonden er steeds meer verbindingen tussen buurt, school, sport en cultuur, o.a. door de landelijke regeling voor buurtsportcoaches en cultuurcoaches, door lokale initiatieven voor onderwijstijdverlenging⁶ en door de inzet van sociale wijkteams of zorgadviesteams die als doel hebben een betere verbinding tussen onderwijs en zorg tot stand te brengen. Ook internationaal zien we een beweging van onderwijs in combinatie met andere maatschappelijke partners, al is er in landen als de VS en bijvoorbeeld Noorwegen en Zweden vanwege andere culturele en economische situaties een veel langere traditie in het aanbieden van extra activiteiten na schooltijd dan in Nederland. Zowel nationaal als internationaal is er dan ook veel wetenschappelijk, beleids- en praktijkonderzoek gedaan naar de randvoorwaarden, processen en effecten bij extracurriculair aanbod.

Programma School & Omgeving

Ook het programma School en Omgeving richt zich op het bevorderen van gelijke kansen van kinderen in kwetsbare gebieden door samenwerking van verschillende partijen in de omgeving van de school. Het programma is dan ook bedoeld voor kinderen die op scholen zitten met relatief veel leerlingen met risico op achterstand vanwege bepaalde omgevingsfactoren. De doelen van het programma hebben enerzijds betrekking op het zorgen voor een ondersteunende en stimulerende omgeving waarin alle kinderen hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen en anderzijds op het bevorderen van de samenwerking tussen scholen, gemeenten en lokale partijen.

⁴ Zie: Vonken, E., Erp, M. van & Koopman, P. (1997). Het experiment verlengde schooldag in het basisonderwijs. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut.

⁵ Zie: Doornenbal, J. & Kruijer, J. (2016). Twenty years of community schools in Groningen: a Dutch case study. In: Lawson, H. & Veen, D. van. Developing Community Schools, Community Learning Centers, Extended-service schools and multi-service schools. New York: Springer; Kruijer, J. m.m.v. Fettelaar, D. & Beekhoven, S. (2013). De brede school in een veranderend tijdsgewricht. Uitkomsten landelijke effectmeting 2009-2013. Utrecht/Nijmegen: Oberon, ITS & Sardes; Kruijer, J. (2002). Groningen community schools. Influence on child behaviour problems and education at home. Groningen: GION. Proefschrift.

⁶ Voor een overzicht, zie: Beekhoven, S., Hoogeveen, K., Kruijer, J. & Vander Heyden, K. (2017). Schakelklassen, zomerscholen en onderwijstijdverlenging. Een inventariserend onderzoek onder gemeenten en scholen in opdracht van OCW. Utrecht: Sardes. Studulski, F. & Vaessen, K. (eds.) (2014). Leertijdverlenging. Sardes Special nr. 15. Utrecht: Sardes.

Coalities van scholen, gemeenten en maatschappelijke organisaties konden voor het eerst in het najaar van 2022 een aanvraag indienen voor de subsidieregeling School en Omgeving. In dat eerste jaar van de subsidieregeling was er ruimte voor 130 deelnemers. Deze deelnemers zijn opgedeeld in drie categorieën:

1. Voorlopers (maximaal ruimte voor 45 coalities);
2. Doorgroeiërs (maximaal ruimte voor 50 coalities);
3. Starters (maximaal ruimte voor 35 starters).

Voorlopers bieden al extra activiteiten aan op of rond de school in samenwerking met verschillende partners. Door deelname aan het programma kunnen deze coalities hun bestaande activiteiten intensiveren en/of uitbreiden. Doorgroeiërs hebben al een bestaand aanbod, maar hebben nog niet de omvang en het bereik van voorlopers. Starters zijn scholen met de ambitie om met een lokale coalitie een aanvullend naschools aanbod vorm te geven. Voor elk van deze categorieën was een verschillend budget beschikbaar.

De geselecteerde voorlopers, doorgroeiërs en starters hebben een plan ingediend via DUS-I. Deze plannen bevatten informatie over de volgende onderwerpen:

- De gegevens van het bevoegd gezag (ook wel penvoerder genoemd) dat verantwoordelijk is voor het indienen van de aanvraag namens de coalitie;
- de gegevens van alle coalitiepartners;
- de wijk(en)/plaats(en) waar de activiteiten worden aangeboden;
- de doelen die nagestreefd worden;
- de doelgroep(en) waarop het aanbod zich richt;
- een toelichting op de wijze waarop zo veel mogelijk leerlingen uit de doelgroep de aanvullende activiteiten gaan volgen;
- het huidige aanbod (inclusief activiteiten, aantal aangeboden uren, bereik, ontwikkelingsbieden van de activiteiten);
- het te ontwikkelen naschoolse aanbod (inclusief beoogde activiteiten, beoogde uitbreiding aantal aangeboden uren, beoogde uitbreiding in bereik, ontwikkelingsbieden van de activiteiten);
- een beschrijving van de activiteiten die worden uitgevoerd om kwaliteitsverbetering te bereiken.

Inmiddels is er ook een subsidieregeling geschreven voor de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 die nog gericht is bestemd voor de scholen met de hoogste achterstandsscores. De verwachting is dat het aantal deelnemers aan de regeling flink zal toenemen. Ook is in schooljaar 2023-2024 een gemeentelijk specifieke uitkering (SPUK) van start gegaan vanuit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Bestaande coalities in de focusgebieden van dit programma kunnen hiervan gebruikmaken.

1.2 Doel van de monitor, beknopte onderzoeksanpak en onderzoeksvragen

Het doel van de monitor is het volgen van activiteiten, deelnemers en de samenwerking tussen partijen en toezien op het bevorderen van kansengelijkheid. Om die verschillende aspecten goed in beeld te brengen, voeren Sardes en SEO Economisch Onderzoek een landelijke monitor uit die uit verschillende bouwstenen bestaat:

1. Bronnenanalyse:
 - (Inter)nationale wetenschappelijke literatuur, lokale onderzoeksrapporten en -monitoren, relevante documenten van de coalities zoals de subsidieaanvragen en bij OCW beschikbare projectinformatie. Dit deel van het onderzoek biedt vooral achtergrondinformatie voor de instrumentontwikkeling (zie 2).
 - Secundaire analyses op bestaande openbare data. Hier worden cijfers van alle deelnemende scholen betrokken (voor zover beschikbaar).

2. Vragenlijsten, voor penvoerders/bestuurders, beleidsmakers van gemeenten, scholen en overige uitvoerders en leerlingen. Dit is de kern van het onderzoek, en bestaat uit het type vragenlijsten dat met monitoronderzoek wordt geassocieerd. Alle coalitiepartijen worden bij dit deel betrokken.
3. Schouwen bij coalities: bij elkaar kijken en van elkaar leren. Dit doen we bij een selectie van 20 coalities.

Onderzoeksvragen

De landelijke monitor van het programma School en Omgeving kent in totaal ruim 50 onderzoeksvragen die zijn onderverdeeld naar de volgende thema's:

- Input
 - o Bereik van de subsidieregeling
 - o Financiering
- Proces
 - o Samenwerking
 - o Activiteitsaanbod
 - o Kwaliteit van het activiteitsaanbod
- Output
 - o Bereik van het activiteitsaanbod
 - o Resultaten/impact
- Outcome
 - o Verwachte en ervaren meerwaarde
 - o Ervaren resultaten en impact op het gebied van mentale en fysieke gezondheid
- Externe factoren

Alle onderzoeksvragen zijn opgenomen in Tabel 1.1.

Tabel 1.1 Overzicht van de onderzoeksvragen van de monitor

Onderzoeksvragen	
Input – Bereik subsidieregeling	
1.	Hoeveel coalities (specifiek scholen of schoolvestigingen) hebben een subsidieaanvraag ingediend? <ol style="list-style-type: none"> a. Wat zijn de kenmerken van die scholen? b. Hoe ziet de leerlingpopulatie eruit? c. Wat zijn de kenmerken van de omgeving/wijk? d. Welke leerlingen worden (potentieel) bereikt? e. Zijn er verschillen in kenmerken tussen starters, doorgroeiers en voorlopers?
Input - Financiering	
2.	Op welke manier wordt door de coalities (specifiek onderscheid tussen starters, doorgroeiers en voorlopers) gebruik gemaakt van de subsidie?
3.	Hoe ziet de begroting van het programma eruit? Welke kostenposten zijn er? Van welke financieringsstroming wordt het aanbod neergezet? Denk aan subsidies of bijdrage in natura (bijvoorbeeld bibliotheek)
4.	Is het subsidiebedrag vanuit OCW toereikend en is er sprake van volledig uitputting, of is er over- of onderuitputting? Verschilt dit nog per gebied en de voorlopers – doorgroeiers- starters?
5.	Wat is de kostprijs van de (bso-)activiteiten binnen het programma?
6.	Zijn er verschillen tussen de aanbieders in kosten voor hun naschools aanbod?
7.	Wordt er een ouderbijdrage gevraagd voor het programma? Zo ja hoeveel, en wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen?
8.	Daarin specifiek; wat is het verschil in kosten voor ouders met KOT-recht en ouders zonder KOT-recht om mee te doen aan het programma en aan huidige aanbod van bso in de deelnemende wijken?
Input - Samenwerking	
9.	Welke partijen werken samen (bijv. scholen, gemeenten, maatschappelijke organisaties, ouders, kinderen)? <ol style="list-style-type: none"> a. Is de kinderopvang en/of de bso betrokken?

Proces - Samenwerking
<p>10. Hoe is de samenwerking ontstaan? Welke rol heeft de subsidieregeling gehad in het ontstaan of intensivering van de samenwerking? Was de coalitie ook ontstaan (starters) / geïntensiveerd (doorgroeiërs en voorlopers) zonder de subsidieregeling?</p> <p>11. Wat is de aard van de samenwerking, de rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden? Op welke manier zorgen zij samen voor een rijk aanbod?</p> <ol style="list-style-type: none"> Welke partij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het aanbod? Welke partij ontwikkelt het aanbod? Welke aanbieder biedt het aanbod aan? <p>12. Wat is de rol van kinderopvangorganisaties? Gaat het om een kinderdagverblijf of een bso? Wanneer wordt de kinderopvang wel betrokken en wanneer niet, bijvoorbeeld bij een bepaald type aanbod?</p> <p>13. Hoe verloopt de onderlinge samenwerking binnen coalities?</p> <p>14. Welke varianten van samenwerking en inrichting van het programma School en Omgeving laten de coalities zien?</p> <p>15. Wat hebben betrokkenen nodig in de samenwerking om het programma te verbeteren en van wie?</p> <p>16. Is de samenwerking in de lokale coalitie duurzaam, d.w.z.: gaat deze naar verwachting na de subsidieregeling door en waarom wel of niet?</p> <p>17. Hoe ervaren de verschillende medewerkers (o.a. pedagogische medewerker) de werkdruk en het werkplezier?</p>
Proces - Activiteitsaanbod
<p>18. Hoe ziet het programma eruit? Wat voor activiteiten en hoeveel uren?</p> <p>19. Wat is de doelgroep van het programma?</p> <p>20. Waar op de dag vindt het verrijkte aanbod plaats? Is er sprake van een verplicht programma en is er sprake van een verlengde schooldag?</p> <p>21. Welke ontwikkelingsdomeinen raakt het aanbod van activiteiten? (de vijf ontwikkelingsdomeinen zijn: cognitieve ontwikkeling, cultuur, oriëntatie op jezelf en de wereld, sport/bewegen en gezondheid en sociaal-emotionele ontwikkeling).</p> <p>22. In hoeverre zit er een doorgaande lijn in het aanbod en wordt een verbinding gelegd tussen binnen- buitenschools?</p> <p>23. Indien starter: Is er na afloop van de subsidieregeling een Convenant en activiteitenprogramma tot stand gekomen?</p> <p>24. Indien starter: Hoe wil de lokale coalitie na afloop van de subsidieregeling verder gaan met (de uitvoering van) het activiteitenprogramma?</p>
Proces – Kwaliteit van het activiteitsaanbod
<p>25. Welke doelen wil de coalitie realiseren met het aanbod? Passen de ingezette activiteiten bij die doelen?</p> <p>26. In hoeverre en welke (kwaliteits-)aspecten stelt de coalitie aan het aanbod? Zijn er binnen de coalitie afspraken gemaakt over kwaliteit en/of kwaliteitseisen gesteld, wordt daarop toegezien en zo ja door wie?</p> <p>27. Wat voor vrijwilligers/professionals worden ingezet voor het rijke aanbod? In hoeverre en welke kwaliteitseisen worden gesteld aan de vaardigheden? In hoeverre worden kwaliteitseisen bevorderd, bijvoorbeeld door het geven van cursussen?</p> <p>28. Wat is de ratio vrijwilligers versus betaalde (vak)krachten? (opleiding, wel of geen vrijwilligers)?</p> <p>29. Hoe groot zijn de groepen en hoeveel medewerkers staan er op deze groep (Ratio kind – leiding)?</p> <p>30. In hoeverre en met welke redenen zijn de activiteitenplannen van de regio's tussentijds bijgesteld of doorontwikkeld?</p> <p>31. Welke verschillen zijn er in kwaliteit tussen de aanbieders van naschools aanbod? En in geld?</p> <p>32. Hoe kijken de verschillende medewerkers (o.a. pedagogische medewerker) binnen het aanbod aan tegen de kwaliteit die middels het programma wordt geboden?</p>
Output – Bereik activiteitsaanbod
<p>33. Wat is het aantal deelnemers per groep/klas en school, waarbij er ook onderscheid wordt gemaakt tussen leeftijdscategorieën van deelnemende kinderen?</p> <p>34. In hoeverre wordt er gebruik gemaakt van het programma School en omgeving door kinderen met en zonder KOT-recht? Zijn er gemengde groepen?</p> <p>35. In hoeverre wordt de beoogde doelgroep met het aanbod daadwerkelijk bereikt?</p>
Output – Resultaten/impact
<p>36. Welke resultaten behalen de programma's van School en omgeving in termen van aanbod, kwaliteit, samenwerking en waardering? In hoeverre sluiten deze resultaten aan op de gestelde doelen? (kwalitatief/ valt dit uit lokaal onderzoek te halen?)</p> <p>37. Welke succesfactoren en knelpunten zijn van invloed geweest op de realisatie van de resultaten? Wat zijn mijdbare risico's voor de toekomst?</p>

<p>38. Wat zijn de ontwerpeisen waaraan een programma onder School en omgeving moet voldoen om effectief bij te dragen aan het vergroten van kansen van kinderen? Denk aan samenwerking binnen coalities, toename ouderbetrokkenheid en deelname leerlingen aan sport, cultuur etc.</p> <p>39. In hoeverre draagt de subsidieregeling bij aan (het stimuleren van) de doorontwikkeling van de Rijke schooldag op basis van onderzoek en kwantitatieve gegevens?</p> <p>40. Is er een verband tussen de geïdentificeerde varianten van coalities, de tevredenheid over de samenwerking en de ervaren meerwaarde van het programma School en Omgeving?</p>
<p>Outcome – Verwachte en ervaren meerwaarde</p> <p>41. In hoeverre zijn kinderen en ouders tevreden over het programma? Wat is volgens hen de meerwaarde van het programma en onbedoelde (neven)effecten?</p> <p>42. Wat is de verwachte en ervaren meerwaarde en wat zijn onbedoelde (neven)effecten van het rijke aanbod voor het welbevinden en de ontwikkelingskansen van de deelnemers volgens de uitvoerders en de andere betrokken partijen?</p> <p>43. Hoe kijken scholen naar de invulling en resultaten van het programma? Wat levert het hen op? Welke voor- en nadelen zien zij? Wat kan anders/beter? Wat moet blijven?</p> <p>44. Hoe kijken gemeenten die betrokken zijn aan tegen het programma? Wat levert het hen op? Welke voor- en nadelen zien zij bij de huidige invulling? Wat kan anders/beter? Wat moet blijven?</p> <p>45. Hoe kijken kinderopvangorganisaties aan tegen de huidige rol die zij spelen binnen het programma? Wat levert het hen op? Welke voor- en nadelen zien zij bij de huidige invulling? Wat kan anders/beter? Wat moet blijven?</p> <p>46. Hoe kijken (lokale) aanbieders/organisaties aan tegen de huidige rol die zij spelen binnen het programma? Wat levert het hen op? Welke voor- en nadelen zien zij bij de huidige invulling? Wat kan anders/beter? Wat moet blijven?</p> <p>47. In hoeverre draagt de subsidieregeling bij aan het bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs? Zijn er effecten te meten of waarnemingen te zien?</p> <p>48. In hoeverre kunnen leerlingen hun talenten dankzij de subsidieregeling beter ontplooiën en kunnen zij hun vaardigheden beter ontwikkelen?</p> <p>49. Wat is de ontwikkeling van kwaliteitsindicatoren van deelnemende scholen?</p> <ol style="list-style-type: none"> Zittenblijven Eindtoetsscores LVS Tevredenheid
<p>Outcome - Ervaren resultaten en impact op het gebied van mentale en fysieke gezondheid</p> <p>50. Wat zijn de ervaren effecten op cognitief vlak, gedrag (sociaal-emotioneel) mentaal en fysiek?</p> <p>51. Hoe worden de bereikte resultaten geborgd/vastgelegd in beleid?</p> <p>52. Welke activiteiten dragen volgens betrokkenen bij aan betere prestaties van leerlingen in het onderwijs op sociaal, mentaal, fysiek en/of cognitief vlak?</p> <p>53. Worden er neveneffecten gesignaleerd?</p> <p>54. Welke domeinen (cognitief of juist niet-cognitief) en interventies (voor welke doelgroep) worden als invulling van de rijke schooldag bijzonder kansrijk ervaren?</p>
<p>Externe effecten</p> <p>55. In hoeverre zijn maatschappelijke factoren zoals personeelstekorten of krimp van invloed op de voortgang van de coalities?</p>

1.3 Afbakening van dit rapport

Dit rapport doet verslag van een deel van de uitgevoerde onderdelen van de monitor in het eerste monitorjaar. Meer concreet heeft het betrekking op:

- Analyse van de kenmerken van de scholen die subsidie hebben gekregen voor het schooljaar 2022-2023
- Analyse van de ingediende plannen door de gesubsidieerde coalities bij DUS-I in het najaar van 2022. Dit betreft alleen voorlopers en doorgroeiërs.
- Analyse van de gehouden enquêtes onder verschillende betrokkenen bij de gesubsidieerde coalities in schooljaar 2022-2023. Hierbij zijn de coalities onderverdeeld naar de categorieën die in de subsidieregeling 2022-2023 gehanteerd worden: voorlopers, doorgroeiërs en starters. Voor starterscoalities bevroegen we alleen de penvoerders, voor voorlopers en doorgroeiërs de

penvoerders, projectleiders en coalitiepartners (o.a. scholen, gemeenten en lokale partijen waarmee wordt samengewerkt).

De werkzaamheden zijn uitgevoerd in de periode oktober 2023 tot juni 2024. Specifiek voor de vragenlijsten geldt dat deze door omstandigheden pas konden worden uitgezet in het schooljaar 2023-2024. Dat betekent dat aan de betrokkenen is gevraagd om een terugblik op de ontwikkelingen in het voorafgaande schooljaar. De behaalde respons op de vragenlijsten is weergegeven in Tabel 1.2.

Tabel 1.2 Overzicht van de behaalde respons op de vragenlijsten over schooljaar 2022-2023

	Soort coalitie		
	Voorloper	Doorgroeier	Starter
Penvoerders			
Totaal aantal	44	49	35
Respons*	20 (45%)	18 (37%)	22 (63%)
Projectleiders			
Totaal aantal	~44	~49	-
Respons	19	14	-
Coalitiepartners - scholen			
Totaal aantal	452	118	-
Respons	170 (38%)	62 (53%)	-
Coalitiepartners - andere partijen			
Totaal aantal	191	135	-
Respons#	31 (16%)	20 (15%)	-

* De respons op de vragenlijst penvoerders is representatief bevonden wat betreft geografische verdeling. Dat wil zeggen dat de respons evenredig is verdeeld aan de verdeling van de coalities zelf (getest met een chi-kwadraat test, 5% betrouwbaarheidsinterval).

Dit betreft 11 welzijnsorganisaties, 8 kinderopvangorganisaties, 7 cultuurinstellingen, 6 schoolbesturen, 6 gemeenten, 4 sportaanbieders, 2 bibliotheken en 7 andere coalitiepartners.

Bij de coalities van voorlopers en doorgroeiers zijn vragenlijsten uitgezet onder drie verschillende responsgroepen, namelijk penvoerders, projectleiders en coalitiepartners. Van ongeveer 23 procent (21 van de 93 coalities) hebben we respons binnen van alle drie de responsgroepen. Van 32 procent (30 van de 93 coalities) hebben we respons binnen van maar één responsgroep. Van 15 procent (14 van de 93 coalities) hebben we geen respons binnen van de penvoerder, projectleider, of van een coalitiepartner. Van de overige 30 procent (28 van de 93 coalities) hebben we respons ontvangen van twee groepen.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport kent de volgende indeling. Hoofdstuk 2 presenteert kenmerken van de gesubsidieerde coalities gepresenteerd en beschrijft of er verschillen zijn tussen de deelnemende en niet-deelnemende scholen en/of tussen de scholen binnen de verschillende typen gesubsidieerde coalities. Hoofdstuk 3 beschrijft de plannen die coalities bij de start van de subsidieregeling hebben ingediend en hoofdstuk 4 geeft weer wat er van de plannen terecht is gekomen.

2. Kenmerken van de deelnemende scholen

Welke scholen nemen deel aan een coalitie en ontvangen subsidie vanuit de regeling School en Omgeving? Verschillen deze scholen op kenmerken van niet-deelnemende scholen? Om die vragen te beantwoorden brengt dit hoofdstuk enkele achtergrondkenmerken van scholen in beeld, zowel op wijkniveau als op schoolniveau. Dit doen we apart voor het primair onderwijs (po) en het voortgezet onderwijs (vo). Het (voortgezet) speciaal onderwijs laten we buiten beschouwing, omdat het aantal deelnemende scholen in deze groep te laag is. De deelnemende scholen splitsen we per sector uit in de drie soorten coalities: voorlopers, doorgroeiërs en starters. De verschillende tabellen tonen de gemiddelde waarden van de kenmerken van scholen in elke groep. In de tekst bespreken we of kenmerken waarop de groepen (statistisch significant) van elkaar verschillen.

2.1 Bereik subsidieregeling

In onderstaande Tabel 2.1 is opgenomen hoeveel coalities er zijn toegelaten in de subsidieregeling School en Omgeving 2022-2023 en hoeveel schoolvestigingen en maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij deze coalities. Wat opvalt is dat er ongeveer evenveel voorlopers- als doorgroeiërscoalities zijn, maar dat er bij de voorloperscoalities veel meer schoolvestigingen betrokken zijn en (in mindere mate) maatschappelijke organisaties⁷. Voor de starterscoalities is het aantal betrokken maatschappelijke organisaties onbekend, omdat deze bij aanvang van de subsidietoekenning nog coalities aan het vormen waren. Verhoudingsgewijs zijn er ongeveer evenveel po-scholen, vo-scholen en so-scholen betrokken binnen de drie categorieën coalities.

Tabel 2.1 Bereik van de regeling 2022-2023

	Aantal toegekende aanvragen coalities	Aantal schoolvestigingen				Aantal maatschappelijke organisaties
		Totaal	PO	VO	SO	
Voorlopers	44	452	344 (76%)	81 (18%)	27 (6%)	191
Doorgroeiërs	49	118	87 (74%)	26 (22%)	5 (4%)	135
Starters	35	34	26 (76%)	7 (21%)	1 (3%)	-
<i>Totaal</i>	<i>128</i>	<i>604</i>	<i>457 (76%)</i>	<i>114 (19%)</i>	<i>33 (5%)</i>	<i>326</i>

De toegekende aanvragen zijn niet gelijk verdeeld over het land (zie Tabel 2.2). Noord-Holland, Zuid-Holland en Fryslân zijn oververtegenwoordigd. Noord-Brabant en Gelderland zijn juist ondervertegenwoordigd.

⁷ Voorbeelden van maatschappelijke organisaties zijn bibliotheken, kinderopvangorganisaties, sportverenigingen en welzijnsorganisatie.

Tabel 2.2 Bereik van de regeling 2022-2023 per provincie

Provincie	Voorlopers	Doorgroeiërs	Starters	Totaal	Totaal naar aantal inwoners
Drenthe	0%	2%	0%	1%	3%
Flevoland	4%	4%	0%	3%	2%
Fryslân	7%	12%	3%	8%	4%
Gelderland	4%	2%	10%	5%	12%
Groningen	4%	0%	0%	2%	3%
Limburg	11%	4%	6%	7%	6%
Noord-Brabant	9%	6%	6%	7%	15%
Noord-Holland	20%	28%	16%	22%	17%
Overijssel	9%	6%	13%	9%	7%
Utrecht	9%	2%	19%	9%	8%
Zeeland	0%	4%	0%	2%	2%
Zuid-Holland	24%	30%	26%	27%	21%

2.2 Verschil in wijkenmerken

Op basis van openbare data van het CBS en DUO hebben we kenmerken uitgedraaid van de wijken waarin de scholen van de coalities voorlopers, doorgroeiërs en starters zich bevinden. De resultaten in de Tabellen 2.2 en 2.3 in deze paragraaf zijn dus op wijkniveau, po en vo respectievelijk.

Primair onderwijs

Po-scholen die deelnemen aan de subsidieregeling bevinden zich vaker in wijken in stedelijke gebieden en in wijken die qua inwoneraantal gemiddeld groter zijn dan po-scholen die niet deelnemen aan de subsidieregeling (zie Tabel 2.3). Daarnaast zien we ook dat de sociaaleconomische indicatoren van de wijken van deelnemende po-scholen minder goed scoren dan van de wijken van niet-deelnemende po-scholen. Er is minder arbeidsparticipatie in de wijken van deelnemende scholen, minder financieel vermogen van huishoudens en meer huishoudens leven onder of rond het sociaal minimum. Ook is het aandeel laagopgeleiden in de wijken hoger, maar er is geen verschil in het aandeel hoogopgeleiden.

Daarnaast zijn er verschillen tussen de drie soorten coalities. Over het algemeen kunnen we stellen dat de voorlopers zich in de meest stedelijke en grote wijken bevinden en in de minder 'sterke' wijken op sociaaleconomisch vlak. Er is een lagere arbeidsparticipatie, minder financieel vermogen van huishoudens en huishoudens bevinden zich vaker onder of rond het sociaal minimum. Wat betreft opleidingsniveau zijn er geen verschillen tussen de wijken waar scholen van de drie groepen zich bevinden. De wijken waar scholen van doorgroeiërs en starters zich bevinden lijken statistisch gezien meer op elkaar op de onderzochte wijkindicatoren⁸.

⁸ De significantie van de verschillen is niet in de tabel weergegeven, maar is alleen significant bij het mediane vermogen.

Tabel 2.3 Gemiddelde wijkenmerken van deelnemende en niet-deelnemende po-scholen

PO-scholen	Wijken van scholen van ...				
	Deelnemers	Niet-deelnemers	Voorloper	Doorgroeier	Starter
Aantal inwoners per wijk (x 1.000)	20	12***	23	13	15
Opleidingsniveau					
Aandeel laag opgeleid in de wijk	28%	20%***	28%	25%	24%
Aandeel hoog opgeleid in de wijk	24%	23%	25%	19%	18%
Netto arbeidsparticipatie in de wijk	64%	70%***	63%	65%	66%
Mediane vermogen particuliere huishoudens in de wijk (x €1.000)	31	144***	23	54	84
Aandeel huishoudens in de wijk onder of rond sociaal minimum	11%	5%***	12%	9%	8%
Mate van stedelijkheid van de wijk (aantal adressen/km ²)					
Zeer sterk stedelijk (>=2.500)	44%	13%***	51%	25%	8%
Sterk stedelijk (1.500-2.500)	37%	25%***	36%	41%	39%
Matig stedelijk (1.000-1.500)	11%	17%***	9%	15%	27%
Weinig stedelijk (500-1.000)	3%	19%***	2%	7%	8%
Niet stedelijk (<500)	4%	26%***	2%	12%	19%
<i>N</i>	457	5.711	344	87	26

Noot: statistisch significante verschillen tussen wijken van scholen van deelnemers en niet-deelnemers zijn weergegeven met *** (1-procentsniveau) of ** (5-procentsniveau)

Bron: CBS (kalenderjaar 2022)

Voortgezet onderwijs

Ook in het vo zijn er verschillen tussen de wijken waarin deelnemende en niet-deelnemende scholen zich bevinden (zie Tabel 2.4). Daarin is hetzelfde patroon zichtbaar als in het po. De deelnemende scholen liggen in grotere wijken en in meer stedelijke gebieden, waarbij de wijken minder goed scoren op sociaaleconomische kenmerken als arbeidsparticipatie, financieel vermogen en sociaal minimum.

De verschillen tussen voorlopers en doorgroeiers zijn in lijn met de verschillen die zijn waargenomen in het po. Vo-scholen binnen een voorloperscoalitie bevinden zich in de grotere en meer stedelijke wijken en zijn qua sociaaleconomische kenmerken uitdagender. Voorlopers en doorgroeiers in het vo zijn moeilijker te vergelijken met starters, vanwege het lage aantal starters (n=7). Daardoor zijn verschillen veelal insignificant, of in andere woorden de 'kracht' van de statistische toets is zwak.

Tabel 2.4 Gemiddelde wijkenmerken van deelnemende en niet-deelnemende vo-scholen

VO-scholen	Wijken van scholen van ...				
	Deelnemers	Niet-deelnemers	Voorloper	Doorgroeier	Starter
Aantal inwoners per wijk (x 1.000)	23	15***	26	13	20
Opleidingsniveau					
Aandeel laag opgeleid in de wijk	26%	21%***	27%	24%	27%
Aandeel hoog opgeleid in de wijk	23%	27%	25%	21%	16%
Netto arbeidsparticipatie in de wijk	64%	68%***	64%	67%	63%
Mediane vermogen particuliere huishoudens in de wijk (x €1.000)	41	108***	33	67	50
Aandeel huishoudens in de wijk onder of rond sociaal minimum	11%	7%***	11%	8%	12%
Mate van stedelijkheid van de wijk (aantal adressen/km ²)					
Zeer sterk stedelijk (>=2.500)	43%	25%***	47%	35%	29%
Sterk stedelijk (1.500-2.500)	42%	35%***	44%	35%	43%
Matig stedelijk (1.000-1.500)	11%	20%***	5%	27%	14%
Weinig stedelijk (500-1.000)	4%	15%***	4%	4%	14%
Niet stedelijk (<500)	0%	5%***	0%	0%	0%
<i>N</i>	<i>114</i>	<i>1.511</i>	<i>81</i>	<i>26</i>	<i>7</i>

Noot: statistisch significante verschillen tussen wijken van scholen van deelnemers en niet-deelnemers zijn weergegeven met *** (1-procentsniveau) of ** (5-procentsniveau)

Bron: CBS (kalenderjaar 2022)

2.3 Verschillen in schoolkenmerken

Met behulp van openbare data van DUO zijn ook enkele schoolkenmerken in kaart gebracht van deelnemende en niet-deelnemende scholen. De resultaten in de tabellen in deze paragraaf zijn dus op schoolniveau, po en vo respectievelijk.

Primair onderwijs

Er is duidelijk een verschil tussen deelnemende en niet-deelnemende po-scholen wat betreft gemiddelde achterstandsscore (zie Tabel 2.5). Deelnemende scholen hebben een hogere achterstandsscore. Dat is ook niet gek, aangezien de subsidieregeling specifiek voor die scholen is bedoeld. Dat vertaalt zich ook naar een hoger aandeel leerlingen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond. Verder zien we dat de eindadviezen vaker vmbo zijn en minder vaak havo of vwo op deelnemende scholen. Deelnemende scholen zijn gemiddeld even groot als niet-deelnemende scholen.

Verschillen tussen voorlopers, doorgroeiers en starters zijn vooral aanwezig bij de omvang van scholen en de achterstandsscores. De gemiddelde achterstandsscore van scholen binnen een voorloperscoalitie is hoger dan die van doorlopers en starters. Hetzelfde geldt voor de gemiddelde schoolgrootte wat betreft aantal leerlingen: deze is groter bij voorlopers vergeleken met doorgroeiers en starters. Wat betreft culturele achtergrond en eindadviezen zijn er geen verschillen, alleen het aandeel vmbo-adviezen is bij voorlopers hoger dan bij starters.

Tabel 2.5 Gemiddelde schoolkenmerken van deelnemende en niet-deelnemende po-scholen

PO-scholen	Deelnemers	Niet-deelnemers	Voorloper	Doorgroeier	Starter
Aantal leerlingen	234	222	244	215	175
Achterstandsscore	404	60***	442	302	237
Aandeel leerlingen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond	37%	13%***	38%	36%	31%
Eindadvies					
Aandeel IIn met vmbo bb-/kb-advies	28%	18%***	28%	27%	23%
Aandeel IIn met havo-/vwo-advies	20%	30%***	20%	19%	19%
<i>N</i>	457	5.711	344	87	26

Noot: statistisch significante verschillen tussen scholen van deelnemers en niet-deelnemers zijn weergegeven met *** (1-procentsniveau) of ** (5-procentsniveau)

Bron: DUO (schooljaar 2022-2023)

Voortgezet onderwijs

In het vo zien we dat de deelnemende scholen verschillen van niet-deelnemende scholen in de onderwijsniveaus van de leerlingen (zie Tabel 2.6). Er zitten meer vmbo-leerlingen op deelnemende scholen en minder havo en vwo leerlingen. Wat betreft het aandeel leerlingen dat af- en opstroomt zijn geen verschillen, ook niet wat betreft gemiddelde schoolgrootte.

Ook zijn er weinig verschillen tussen de drie soorten coalities. Alleen het aandeel havoleerlingen is bij doorgroeiers lager en het aandeel opstroomende leerlingen is bij starters hoger.

Tabel 2.6 Gemiddelde schoolkenmerken van deelnemende en niet-deelnemende vo-scholen

VO	Deelnemers	Niet-deelnemers	Voorlopers	Doorgroeiers	Starters
Aantal leerlingen	574	652	578	544	638
Aandeel IIn naar niveau					
Aandeel IIn vmbo bb	22%	14%***	22%	22%	23%
Aandeel IIn vmbo kb	11%	5%***	10%	14%	11%
Aandeel IIn vmbo gt	14%	11%**	15%	12%	15%
Aandeel IIn havo	15%	22%***	16%	8%	16%
Aandeel IIn vwo	11%	26%***	12%	9%	13%
Aandeel IIn breed	22%	19%	20%	26%	23%
Aandeel 'afstromers'	3%	3%	3%	3%	4%
Aandeel 'opstromers'	4%	5%	4%	4%	8%
<i>N</i>	114	1.511	81	26	7

Noot: statistisch significante verschillen tussen scholen van deelnemers en niet-deelnemers zijn weergegeven met *** (1-procentsniveau) of ** (5-procentsniveau)

Bron: DUO (schooljaar 2022-2023)

3. Plannen van de deelnemende coalities

We hebben op basis van de toegekende subsidieaanvragen van de doorgroeiers en voorlopers een analyse uitgevoerd op de doelen, doelgroepen en (huidige en beoogde) activiteiten in het programma voor School en Omgeving⁹. In totaal hebben we 49 aanvragen voor doorgroeiers en 44 aanvragen voor voorlopers geanalyseerd, aan de hand van een codeboek.

Tabel 3.1 Geanalyseerde aanvragen van doorgroeiers en voorlopers naar sector

	PO	VO	PO/VO	PO/VO/(V)SO
Doorgroeiers	30	16	2	1
Voorlopers	24	4	14	2
<i>Totaal</i>	<i>54</i>	<i>20</i>	<i>16</i>	<i>3</i>

De analyse geeft (deels) antwoord op een aantal onderzoeksvragen, met name als het gaat om:

- de verschillen in kenmerken tussen doorgroeiers en voorlopers (onderzoeksvraag 1d),
- de doelen (onderzoeksvraag 25),
- het activiteitenaanbod (onderzoeksvraag 18),
- de kwaliteit van het aanbod (onderzoeksvragen 26 en 27),
- het bereiken van de doelgroep (onderzoeksvraag 19),
- de samenwerkingspartijen (onderzoeksvraag 9).

Daarnaast is de analyse gebruikt om de vragenlijsten en de schouwprotocollen¹⁰ op te stellen.

In de volgende paragrafen beschrijven we de uitkomsten van de analyses per thema. Hoewel het hier om plannen gaat, gaat het soms om voorgenomen acties maar vaak ook om acties die al worden uitgevoerd – de aanvragers zijn niet voor niks voorlopers of doorgroeiers. In de beschrijvingen hieronder doen we daarom voor de leesbaarheid alsof het altijd al om concrete acties gaat, waar het in werkelijkheid soms ook bij een aantal aanvragers om voorgenomen acties gaat.

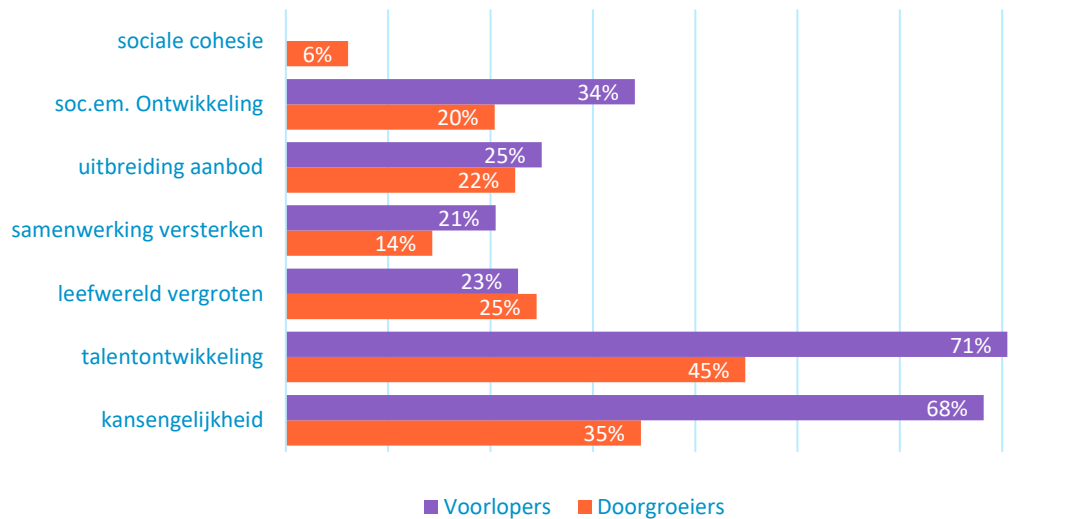
3.1 Doelen

In de aanvragen vermelden de coalities wat het doel is van het aanbod. Bij zowel de doorgroeiers als de voorlopers wordt talentontwikkeling of brede ontwikkeling (resp. 45% en 71%) en kansengelijkheid (resp. 35% en 68%) het meest genoemd als doel. Opvallend is dat het een ruime meerderheid betreft van de voorlopers die zeggen aan deze doelen te werken, tegenover een minderheid van de doorgroeiers. Bij de overige doelen zien we minder grote verschillen tussen voorlopers en doorgroeiers, al ziet een derde (34%) van de voorlopers de sociaal-emotionele ontwikkeling als doel, tegenover een vijfde (20%) van de doorgroeiers. Uitbreiding van het aanbod wordt in beide groepen door ongeveer een vijfde als doel genoemd, al lijkt eerder te gaan over het doel van de subsidieaanvraag, dan over het aanbod zelf.

⁹ Starters hoefden slechts contactgegevens aan te leveren, waardoor een inhoudelijke analyse hier niet van toepassing is.

¹⁰ In de tweede monitorrapportage zal naast de tweede vragenlijstronde ook verslag worden gedaan van de eerste ronde schouwen.

Figuur 3.1 Percentages genoemde doelen door doorgroeiers en voorlopers

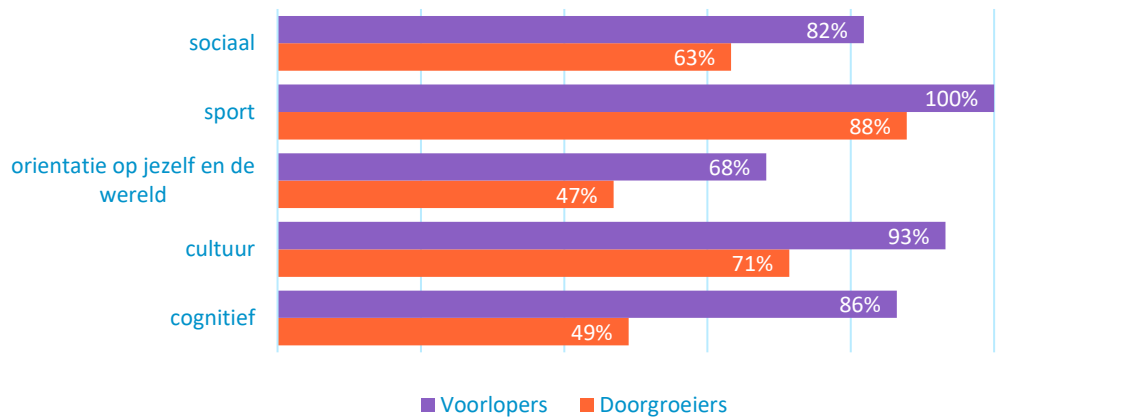
3.2 Het activiteitsaanbod

De coalities kunnen in de aanvragen hun activiteiten indelen in de volgende ontwikkelgebieden: cognitief, cultuur, oriëntatie op jezelf en de wereld, sport en sociaal. Wat gelijk opvalt is dat voorlopers vaak meerdere of alle categorieën hebben aangekruist. Zo biedt 80 tot 100% van hen aanbod op cognitief, cultureel, sportief én sociaal gebied, en biedt daarnaast bijna 70% aanbod op het gebied van oriëntatie op jezelf. Doorgroeiers kiezen vaker voor een paar ontwikkelgebieden en niet alle.

We zien een groot verschil als het gaat om het aanbod voor cognitieve ontwikkeling: vrijwel alle voorlopers hebben dit tegen de helft van de doorgroeiers. Iets minder grote verschillen zijn er bij oriëntatie op jezelf en de wereld (de helft van de doorgroeiers tegen twee derde van voorlopers), culturele activiteiten (71% van de doorgroeiers en 93% van de voorlopers) en activiteiten gericht op de sociale ontwikkeling (63% van de doorgroeiers tegen 82% van de voorlopers). Kijken we wat ruimer dan naar de gegeven categorieën, dan zien we ook activiteiten in de categorie Natuur en buiten (14% doorgroeiers, 32% voorlopers), ICT en techniek (14% doorgroeiers, 46% voorlopers) en activiteiten voor ouders (8% voorlopers, 9% doorgroeiers).

Het aanbod lijkt dus met name bij de doorgroeiers vooral ingezet te worden op activiteiten die minder aanbod komen in de reguliere schooltijden.

Figuur 3.2 Percentages beoogde ontwikkelgebieden van doorgroeiers en voorlopers

Cognitief

Het aanbod gericht op de cognitieve ontwikkeling richt zich bij zowel de doorgroeiers als de voorlopers vooral op lezen, taal en rekenen/wiskunde. Verder wordt er relatief vaak huiswerkbegeleiding geboden en is er aandacht voor de digitale vaardigheden van leerlingen. Opvallend is dat voorlopers aanzienlijk vaker aanbod hebben dat is gericht op extra ondersteuning in basisvaardigheden en schoolse vaardigheden als leren leren en werkhouding, dan de doorgroeiers.

Cultuur

Het meeste cultuuraanbod richt zich op muziek, bij zowel doorgroeiers als voorlopers. Daarnaast biedt ongeveer de helft van de coalities activiteiten aan op het gebied van theater/drama, dans en kunst. Een vijfde van de doorgroeiers en voorlopers omschrijft het aanbod als een kennismaking met verschillende culturen. Een klein aantal voorlopers onderscheidt zich met de aanstelling van een cultuurcoach/-functionaris en de mate waarin ze ouders betrekken bij het cultuuraanbod.

Oriëntatie op jezelf en de wereld

De doorgroeiers zetten voor het aanbod gericht op oriëntatie op jezelf en de wereld vooral in op natuur en milieu (30% tegenover 23% van de voorlopers), terwijl bij de voorlopers het vaakst loopbaanleren wordt genoemd (47% voorlopers tegenover 17% van de doorgroeiers). Dit verschil is lastig te verklaren, er valt op dit punt bijvoorbeeld niet iets aan de samenstelling van coalities (po, vo, (v)so) die aangeven met loopbaanleren bezig te zijn. Verder worden burgerschap en wetenschap en techniek relatief vaak als thema's benoemd waarop activiteiten betrekking hebben.

Sport

Ruim een derde tot 40 procent van de coalities geeft aan continu wisselende sportactiviteiten aan te bieden in het kader van de sportieve ontwikkeling, zodat kinderen kunnen 'kennismaken met' of 'proeven van' de verschillende mogelijkheden. Er wordt in de aanvragen dan ook een grote diversiteit aan sporten genoemd. Ook geeft 21 procent van de doorgroeiers en 32 procent van de voorlopers aandacht te hebben voor gezondheid en een gezonde leefstijl. En wordt er daarnaast waarde gehecht aan het sociale aspect van sport (samenwerken, omgaan met verlies, etc.).

Voorlopers hebben (net als op het ontwikkelgebied cultuur) vaker dan doorgroeiers (resp. 36% en 21%) iemand aangesteld (sportcoach, vakdocent of sportcoördinator) die het aanbod voor sport coördineert. Het betreft hier zowel coalities bestaande uit alleen po-scholen, als coalities waarbij po en v(s)o samenwerken. Ook heeft een kwart van de voorlopers aandacht voor de doorstroom naar verenigingen (tegenover 16% van de doorgroeiers).

Sociaal

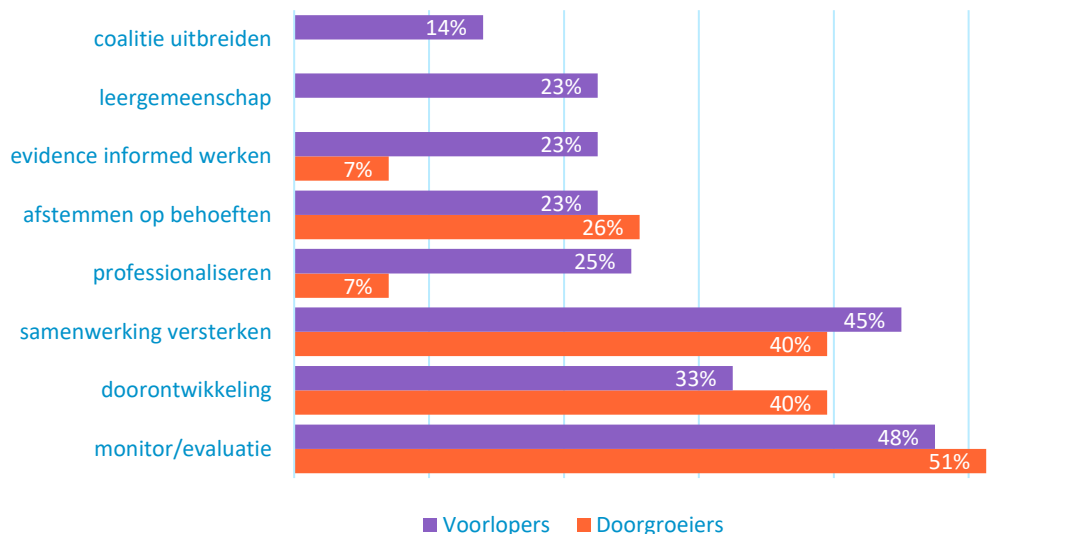
Bijna een kwart van de doorgroeiers en voorlopers geeft aan dat het aanbod op de sociale ontwikkeling in allerlei activiteiten verweven is (zoals te zien bij het sportaanbod). De doorgroeiers benoemen veel vaker (74%) dan voorlopers (47%) dat het aanbod zich richt op samenwerken of samen spelen. Voorlopers zeggen

daarentegen veel vaker jongerenwerkers in te zetten (28% voorlopers tegenover 10% doorgroeiërs) en trainingen (bijvoorbeeld m.b.t. weerbaarheid en zelfregulatie) aan te bieden (36% voorlopers tegenover 10% doorgroeiërs).

3.3 Kwaliteit van het aanbod

Bijna alle coalities (88% doorgroeiërs; 91% voorlopers) zeggen de kwaliteit van het activiteitenaanbod te gaan verbeteren. Ongeveer de helft van de coalities doet dit voornamelijk door monitoring en evaluatie en ruim een derde doet vervolgens ook aan doorontwikkeling (een volledige pdca-cyclus). Sommige voorlopers hebben (kwaliteits-)medewerkers in dienst om de kwaliteit te monitoren. Daarnaast zegt bijna de helft coalities (40% doorgroeiërs; 45% voorlopers) in te zetten op het verbeteren van samenwerking, wat volgens hen ten goede komt aan de kwaliteit. Hoewel het professionaliseren van personeel dat het aanbod verzorgt niet tot de veel ingezette kwaliteitsinstrumenten behoort, zetten voorlopers hier aanzienlijk vaker (25%) op in dan doorgroeiërs (7%). Ook werken zij vaker evidence-informed (onderzoek doen, samenwerken met kennisinstituut) en bestempelen zichzelf vaker als 'leergemeenschap'. Daarmee lijken voorlopers meer op lerende organisaties dan doorgroeiërs.

Figuur 3.3 Percentages genoemde kwaliteitsinstrumenten door doorgroeiërs en voorlopers

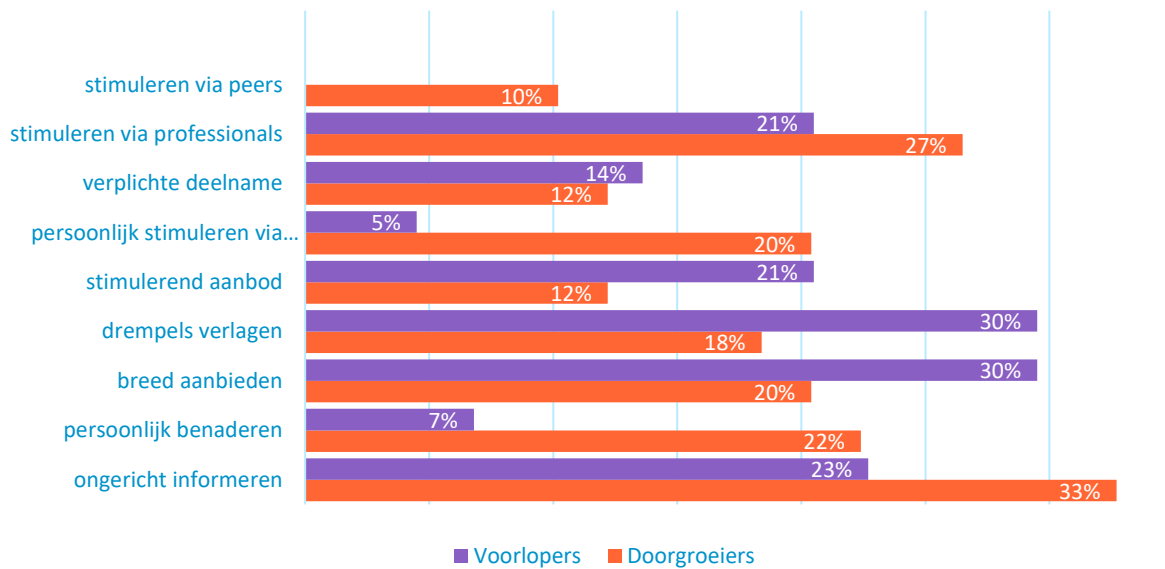
3.4 Het bereiken van doelgroepen

Als we kijken naar het bereiken van doelgroepen zien we dat de coalities veel ongericht informeren (33% van de doorgroeiërs; 23% van de voorlopers). Dit betekent dat zij informatie verspreiden over het aanbod (via online en offline kanalen), zonder stil te staan bij wie het leest en bereikt wordt. Tegelijkertijd benaderen doorgroeiërs veel vaker de doelgroep persoonlijk (via ouders) dan voorlopers. Voorlopers bieden het aanbod vaker breed aan en ongeveer 30% geeft aan actief in te zetten op het verlagen van drempels (tegenover 18% van de doorgroeiërs). Voorlopers doen dit onder andere door financiële drempels te verlagen, te zorgen voor nabijheid van het aanbod, een gevoel van veiligheid te creëren en door het aanbod tijdens schooltijd te organiseren.

De meeste voorlopers lijken hun activiteiten, passend bij hun belangrijkste doelen talentontwikkeling en kansengelijkheid, breed aan te bieden, met weinig drempels, zodat zoveel mogelijk kinderen de kans krijgen om deel te nemen aan het aanbod. Dit wordt bevestigd doordat meerdere voorlopers benoemen het aanbod te integreren met het reguliere onderwijsaanbod (tijdens schooltijden). Doorgroeiërs benoemen in vergelijking tot de voorlopers minder vaak hun aanbod te integreren met het reguliere

aanbod en bieden het aanvullende aanbod minder breed/toegankelijk aan. Wel zetten zij vaker in op manieren om leerlingen en hun ouders persoonlijk te stimuleren.

Figuur 3.4 Percentages genoemde acties om doelgroepen te bereiken

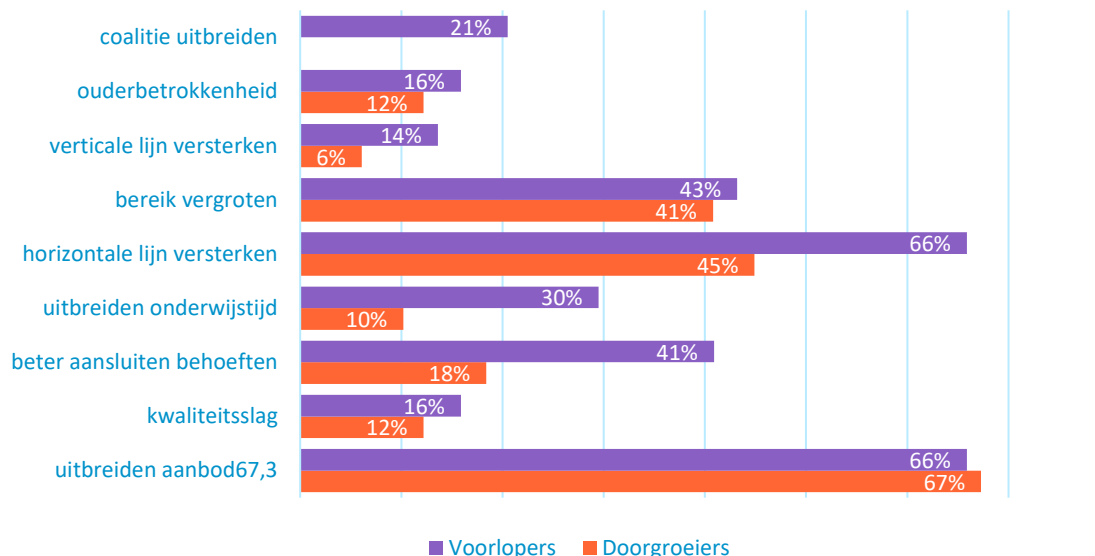

3.5 Beogd aanbod

Allereerst valt op dat de voorlopers uitgebreider ingaan op de vraag (in de subsidie aanvraag) hoe zij het aanbod wensen uit te breiden dan de doorgroeiërs. Ze lijken daarmee beter te weten waar de aandachtspunten voor ontwikkeling zitten. Ook noemen voorlopers vaker dat monitoring een rol speelt en benoemen ze meer te investeren in de coördinatie van het aanbod. Daarnaast wordt bij voorlopers vaker de wijk (naast school) genoemd als speelveld dan bij doorlopers.

Met de subsidie School en Omgeving beogen de meeste voorlopers en doorgroeiërs hun huidige aanbod verder uit te breiden en ruim 40% wil hun bereik vergroten. Voor ongeveer de helft van de coalities komen er ontwikkelgebieden bij. De meeste doorgroeiërs (59%) doen dit voor het ontwikkelgebied cultuur en ongeveer de helft doet dit voor de ontwikkeling op cognitief, oriëntatie (op jezelf en de wereld) en sociaal gebied. Driekwart van de voorlopers zet in op oriëntatie op jezelf en de wereld. Dit is te verklaren, aangezien dit het gebied is waar voorlopers relatief het minst vaak aanbod op hebben. Verder geeft 41% van de voorlopers en 18% van de doorgroeiërs aan beter aan te willen sluiten bij de behoeften van de doelgroep. Een vijfde van de voorlopers zegt de coalitie verder te willen uitbreiden en twee derde beogt ook de horizontale lijn (afstemming en samenwerking) te willen versterken. Doorgroeiërs benoemen dit veel minder vaak als onderdeel van de uitbreiding van het aanbod.

Figuur 3.5 Percentages genoemde acties om het aanbod uit te breiden

Naast bovenstaande acties zegt ongeveer 71% van de doorgroeiers en 77% van de voorlopers het huidige aanbod qua uren per week uit te breiden, namelijk respectievelijk 6 en 5 uur per week. Opvallend is het aantal extra leerlingen dat volgens de coalities zal profiteren van het aanvullend aanbod. Voor de doorgroeiers is dit gemiddeld 371 leerlingen (variërend van 15 tot 1790 leerlingen) en voor voorlopers is dit aantal gemiddeld 1245 leerlingen (variërend van 100 tot 4000 leerlingen). Deze aantallen ondersteunen de eerdere bevinding dat voorlopers het aanbod breder aanbieden dan de doorgroeiers.

3.6 Samenwerking

In de aanvragen is aangegeven uit welke partijen de coalities bestaan. Hierbij valt op dat een derde van de doorgroeiers uit alleen vo-scholen bestaat, tegenover 9% van de voorlopers. Het lagere aantal betrokken vo-scholen binnen de voorlopers wordt echter gecompenseerd als we kijken naar de coalities die uit een samenwerking van zowel po- als vo-scholen bestaan.

Tabel 3.1 Aantallen po, vo en v(s)o binnen de coalities

	PO	VO	PO/VO	PO/VO/(V)SO
Doorgroeiers	30 (61%)	16 (33%)	2 (4%)	1 (2%)
Voorlopers	24 (55%)	4 (9%)	14 (32%)	2 (5%)
<i>Totaal</i>	<i>54</i>	<i>20</i>	<i>16</i>	<i>3</i>

In de aanvragen wordt soms de samenwerking met de kinderopvang benoemt. Zo zijn op basis van deze informatie 10 doorgroeiers (20%) en 16 voorlopers (36%) aan te wijzen, die in het kader van School en Omgeving een samenwerking aangaan met de kinderopvang. Verder geeft ongeveer 60% van de coalities aan samen te werken met organisaties (zoals BplusC, cultuurcentra, Kleur in Cultuur en musea) om het cultuuraanbod neer te zetten. Ruim een kwart van de doorgroeiers en bijna de helft van de voorlopers werkt samen met organisaties (zoals Naturalis, Ecokids, MBO LIFE College, het circus) om het aanbod voor het ontwikkelgebied oriëntatie op jezelf en de wereld neer te zetten. Ongeveer de helft van de coalities (56% doorgroeiers; 48% voorlopers) werkt samen met sportorganisaties (zoals sportclubs, Includio) voor het aanbod voor de sportieve ontwikkeling. Op sociaal en cognitief gebied worden minder vaak samenwerkingen met externe partners aangegaan.

4. Inzet van de subsidieregeling in schooljaar 2022-2023

Door middel van vragenlijsten is breed informatie verzameld om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de inzet van de subsidieregeling School en Omgeving 2022-2023. Hierin zijn de volgende thema's aan bod gekomen: de samenwerking binnen coalities, de activiteiten, de gepercipieerde kwaliteit van het aanbod, het bereik, ervaren effecten en de financiering. Ook zijn succesfactoren, verbeter- en knelpunten opgehaald. Er zijn vragenlijsten uitgezet onder drie verschillende respondentgroepen:

1. Penvoerders van starter-, voorloper-, en doorgroeiercoalities. De vragenlijst voor starters was korter dan die van voorlopers en doorgroeiers vanwege de fase van ontwikkeling waarin zij zich bevinden
2. Projectleiders van voorloper- en doorgroeiercoalities;
3. Coalitiepartners, waarbij onderscheid is gemaakt tussen scholen en andere coalitiepartners¹¹, zoals gemeenten, sportverenigingen, aanbieders van kunst en cultuur en welzijnsorganisaties. Binnen de groep scholen is waar mogelijk en relevant onderscheid gemaakt tussen po- en vo-scholen. Onderscheid naar scholen in het speciaal onderwijs is niet mogelijk, vanwege te weinig respons (n=13).

De typen vragen in de verschillende vragenlijsten verschillen, passend bij de rol van de bevroegde respondentgroep.

4.1 Samenwerking

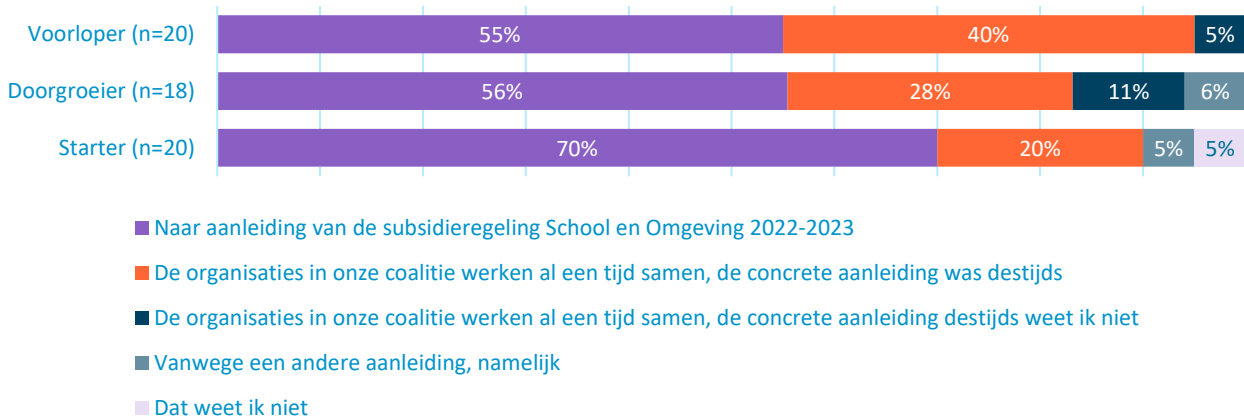
Met wie en op welke vlakken werken de coalitiepartners samen? En hoe verliep die samenwerking? Om die vragen te beantwoorden, brengt deze paragraaf verschillende aspecten van de samenwerking in kaart. Dat begint met de vorming en inrichting van coalities. Hoe zijn de coalities tot stand gekomen en waarover hebben zij afspraken gemaakt? Vervolgens kijken we naar de inrichting van het programma. Welke partijen zijn er betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het programma? Daarna volgt een beschrijving van de concrete stappen die coalities hebben gezet op het gebied van samenwerking binnen hun coalitie. Tenslotte bespreken we de tevredenheid van de verschillende coalitiepartijen met de samenwerking in hun coalitie.

Coalitievorming

Volgens de meeste penvoerders zijn hun coalities tot stand gekomen naar aanleiding van de subsidieregeling School en Omgeving 2022-2023 (zie Figuur 4.1). Bij de voorlopers en doorgroeiers geldt dat voor iets meer dan de helft van de penvoerders, bij starters zelfs voor 70 procent. Vooral onder voorlopers en doorgroeiers is er ook een relatief groot deel waarbij de organisaties in de coalitie al een tijd samenwerken. Bij starters geldt dit voor een kwart van de coalities, ten opzichte van meer dan 40 procent van de voorlopers en doorgroeiers.

¹¹ 51 andere coalitiepartners hebben de vragenlijst ingevuld. Dit betreft 11 welzijnsorganisaties, 8 kinderopvangorganisaties, 7 cultuurinstellingen, 6 schoolbesturen, 6 gemeenten, 4 sportaanbieders, 2 bibliotheken en 7 andere coalitiepartners.

Figuur 4.1 Hoe is uw coalitie voor School en Omgeving tot stand gekomen?

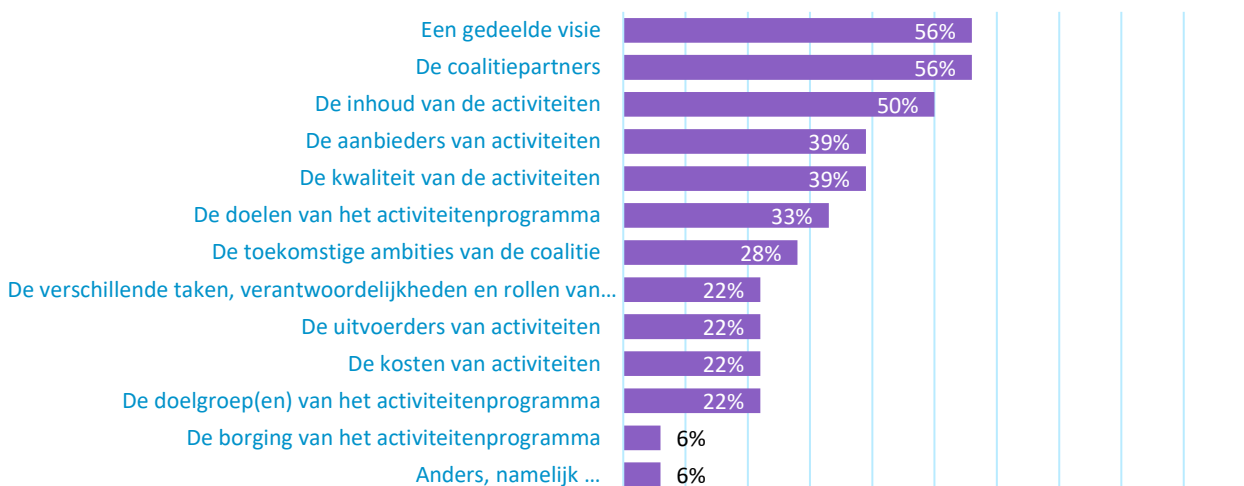

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

De regeling School en Omgeving lijkt te zorgen voor een meer langdurige samenwerking tussen coalitiepartners. Zo geeft ongeveer vier op de vijf penvoerders van zowel doorgroeiers als voorlopers aan dat de samenwerking in hun coalitie door School en Omgeving is geïntensiveerd in schooljaar 2022-2023. Bij geen enkele van de coalities is de samenwerking minder intensief geworden. Voor starters was het doel dat er na afloop van de regeling een convenant zou worden afgesloten tussen de coalitiepartners. Dat is bij 68 procent van de startercoalities ook gebeurd. Daarnaast is er bij ongeveer één op de vijf startercoalities weliswaar geen convenant afgesloten, maar zijn er wel samenwerkingsafspraken gemaakt.

De startercoalities die een convenant of samenwerkingsafspraken hebben afgesloten, kwamen vooral tot afspraken over een gedeelde visie en deelname van de coalitiepartners (zie Figuur 4.2). Dat geldt voor 56 procent van deze coalities. Daarnaast is bij de helft afspraken gemaakt over de inhoud van de activiteiten en bij minstens een derde over de aanbieders en kwaliteit van de activiteiten en de doelen van het activiteitenprogramma. De meeste startercoalities hebben de gemaakt afspraken ook schriftelijk vastgelegd: bij 24 procent geldt dat voor alle afspraken, bij 59 procent voor een deel van de afspraken en voor de resterende 18 procent heeft nog geen afspraken schriftelijk vastgelegd.

Figuur 4.2 Tot welke afspraken is uw coalitie gekomen? (n=18)

Bron: Enquête onder penvoerders starters, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

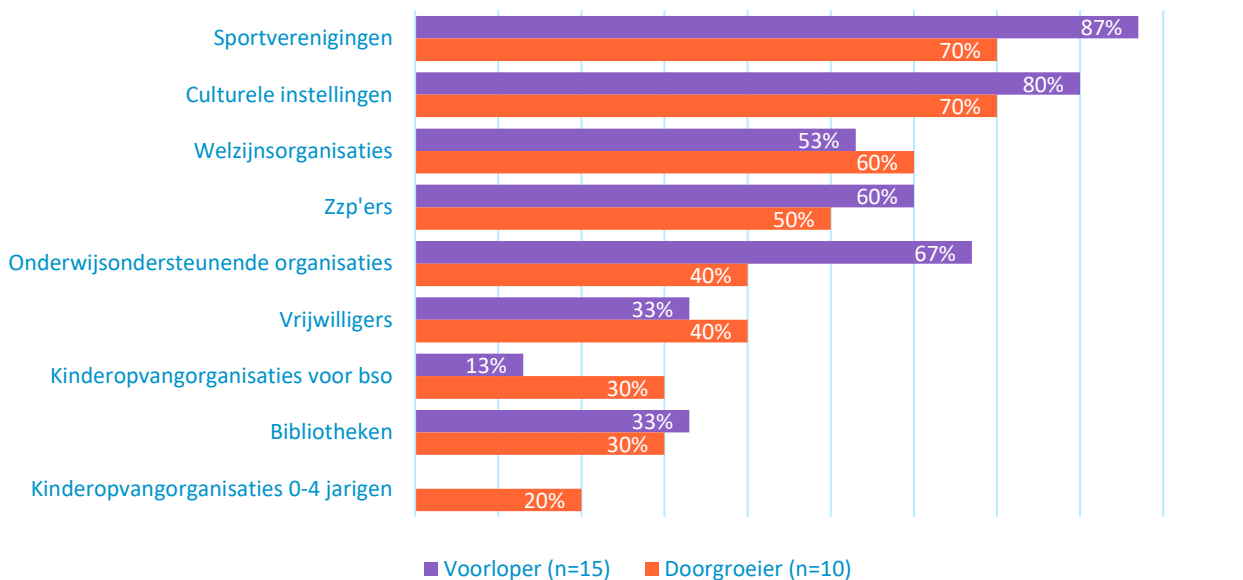
Betrokken partijen en rolverdeling

Volgens de meeste projectleiders is naast de coalitiepartners ook gebruikgemaakt van andere aanbieders voor de activiteiten van het programma. Dat geldt voor ongeveer vier op de vijf voorloper- en

doorgroeiercoalities. Relatief het vaakst betreft dit sportverenigingen en culturele instellingen (zie Figuur 4.3). Ook maakt meer dan de helft van de coalities gebruik van welzijnsorganisaties en zzp'ers. Voorlopers maken relatief meer gebruik van onderwijsondersteunende organisaties dan doorgroeiers (76% tegenover 40%). Daartegenover staat dat doorgroeiers juist relatief meer gebruik maken van kinderopvangorganisaties dan voorlopers, zowel van kinderdagverblijven als van de buitenschoolse opvang.

Uit Figuur 4.3 blijkt ook dat coalities meer partijen aanhaakten dan ze in de aanvraagfase dachten (zie paragraaf 3.6). Met name organisaties op het gebied van sport en welzijn zijn meer betrokken bij de uitvoering van de activiteiten dan op voorhand gedacht.

Figuur 4.3 Van welk type andere aanbieders is gebruikgemaakt?

Bron: Enquête onder projectleiders voorlopers en doorgroeiers, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

De kinderopvangsector lijkt een wat bijzondere rol in te nemen. De mate van betrokkenheid loopt nogal uiteen afhankelijk van het moment waarop en van de persoon die bevroegd is. Volgens de penvoerders was de kinderopvang bij minder dan de helft van de voorlopers (45%) en doorgroeiers (41%) betrokken als partner. Bij de doorgroeiers betreft dit altijd alleen de buitenschoolse opvang. Bij de voorlopers was ook in veel gevallen de kinderopvang voor 0-4-jarigen betrokken. Wanneer de kinderopvangsector als partner betrokken was, was dit echter in de meeste gevallen niet als aanbieder van buitenschoolse activiteiten. Dit was volgens penvoerders maar bij 1 op de 5 doorgroeiers en voorlopers het geval. Dit komt overeen met het beeld van de projectleiders (zie Figuur 4.3) en met de informatie in de aanvragen. Het lijkt er dus op dat kinderopvangorganisaties vaker deel uitmaken van coalities dan dat ze betrokken zijn bij de uitvoering van het aanbod.

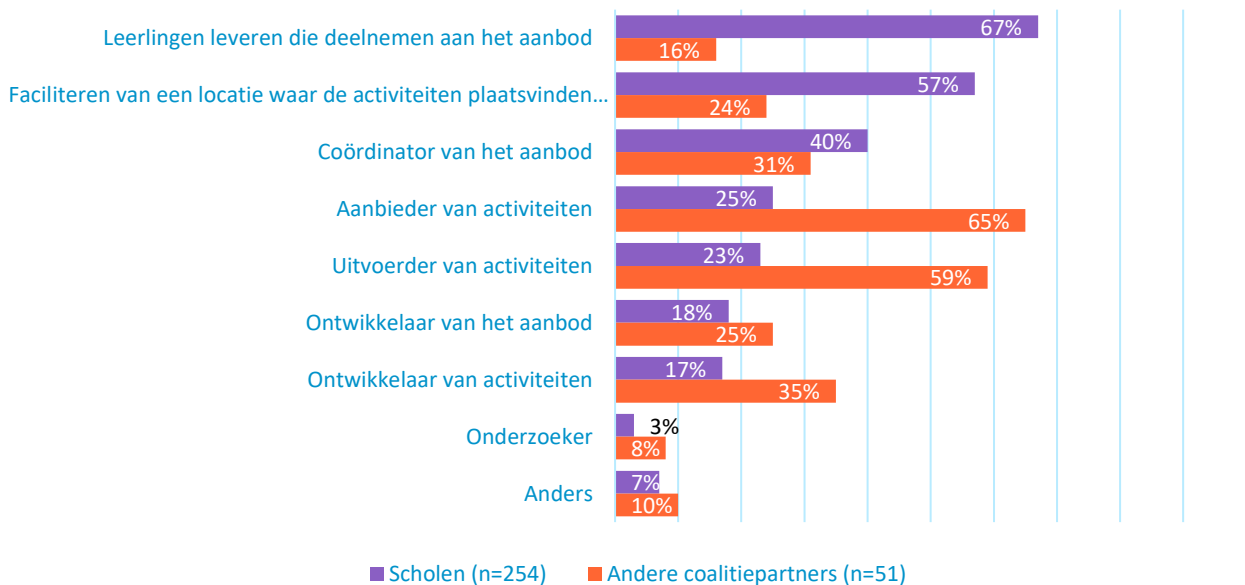
Ook uit de enquête onder coalitiepartners blijkt dat een relatief klein deel van de scholen de aanbieder of uitvoerder van de activiteiten is (zie Figuur 4.4). De voornaamste rol van scholen is om leerlingen te leveren (67%) en een locatie te faciliteren (57%). Een kwart of minder van de scholen is aanbieder, uitvoerder of ontwikkelaar van activiteiten. De andere coalitiepartners¹² zijn actiever betrokken. Van deze partijen is 65 procent aanbieder van activiteiten, 59 procent is uitvoerder van activiteiten en 35 procent is ontwikkelaar van activiteiten. Scholen geven zelf ook aan dat ze vaak gebruikmaken van externe aanbieders: volgens de

¹² Dit betreft 11 welzijnsorganisaties, 8 kinderopvangorganisaties, 7 cultuurinstellingen, 6 schoolbesturen, 6 gemeenten, 4 sportaanbieders, 2 bibliotheken en 7 andere coalitiepartners.

meerderheid (58%) is het volledige extra aanbod uitgevoerd door organisaties anders dan de school en bij 39 procent is een deel van het extra aanbod uitgevoerd door andere organisaties. De organisaties die scholen noemen als (mede) uitvoerders van het aanbod, komen grotendeels overeen met de antwoorden van projectleiders in Figuur 4.3. Slechts drie procent van de scholen voerde al het extra aanbod zelf uit.

Specifiek voor de ondervraagde coalitiepartners vanuit de gemeenten (n=6) geldt dat zij hun rol binnen de coalitie wisselend beschrijven, variërend tussen een faciliterende, sturende en coördinerende rol.

Figuur 4.4 Welke rol had uw organisatie binnen de coalitie School en Omgeving in schooljaar 2022-2023?

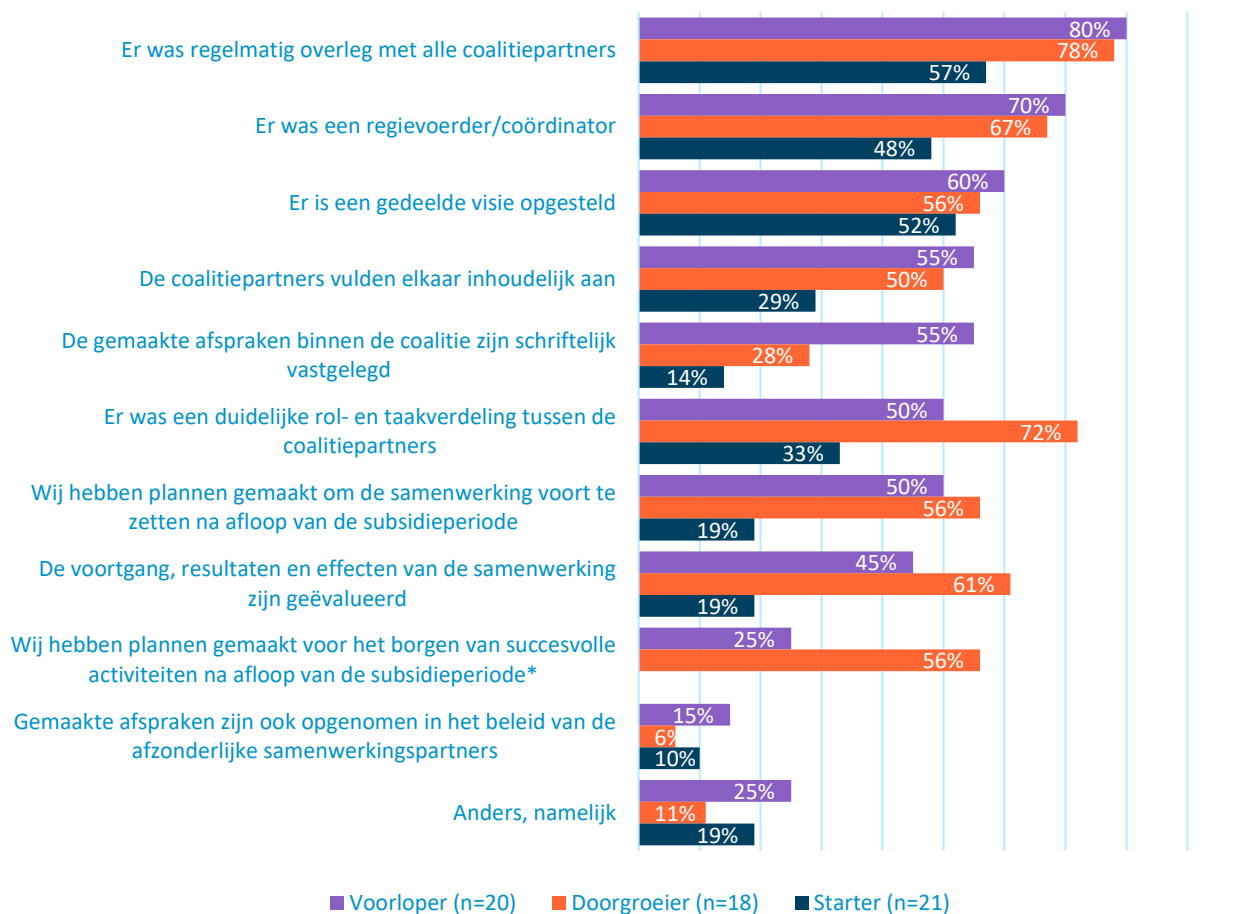

Bron: Enquête onder coalitiepartners (voorlopers en doorgroeiërs), bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Voortgang van de samenwerking

Voorlopers- en doorgroeiërscoalities zijn op de meeste aspecten logischerwijs verder dan startercoalities. Zo is er volgens de penvoerders bij ongeveer vier op de vijf voorlopers en doorgroeiërs regelmatig overleg met alle coalitiepartners, tegenover 57 procent van de starters (zie Figuur 4.5). Bij de meeste aspecten is een vergelijkbaar verschil te zien tussen de soorten coalities. Wel hebben starters ongeveer net zo vaak een gedeelde visie opgesteld (52%) als doorgroeiërs (56%) en voorlopers (60%). Daarnaast valt op dat de doorgroeiërs minder vaak schriftelijke afspraken hebben vastgelegd dan voorlopers, maar op een aantal andere aspecten juist verder te zijn. Ze hebben relatief vaker een duidelijke rol- en taakverdeling tussen de coalitiepartners, plannen voor het borgen van succesvolle activiteiten na afloop van de subsidieperiode, en evalueren de voortgang, resultaten en effecten van de samenwerking relatief vaker.

Figuur 4.5 Welke aspecten van de samenwerking waren in schooljaar 2022-2023 van toepassing op uw coalitie?

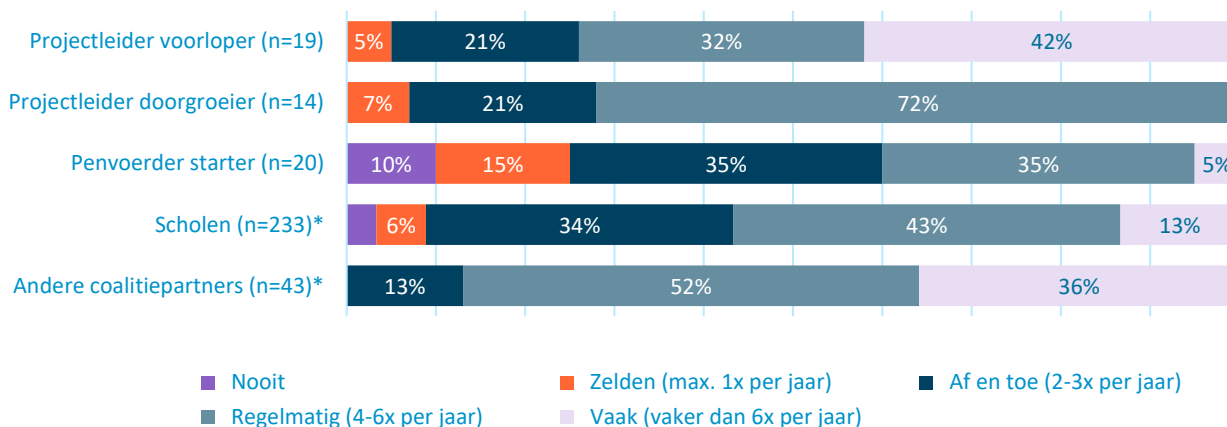

* Deze vraag is niet gesteld aan starters.

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Aan de penvoerders, projectleiders en coalitiepartners is in meer detail gevraagd hoe vaak de coalitiepartners in schooljaar 2022-2023 bij elkaar kwamen. In de meeste gevallen kwamen coalitiepartners meermaals bij elkaar in schooljaar 2022-2023 (zie Figuur 4.6). 40 procent van de startercoalities kwam minstens 4 keer bijeen en de helft kwam 1 tot 3 keer bij elkaar. De overige 10 procent is in schooljaar 2022-2023 niet bij elkaar gekomen. Dit laatste komt bij voorlopers en doorgroeiers helemaal niet voor. Van deze coalities kwam juist ongeveer driekwart minstens 4 keer bij elkaar en de rest 1 tot 3 keer. Ook aan scholen en andere coalitiepartners zelf is gevraagd hoe vaak bij als coalitie bij elkaar kwamen. Hieruit blijkt dat scholen minder vaak bij elkaar kwamen dan andere coalitiepartners. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat (andere) coalitiepartners vaker dan scholen de rol van ontwikkelaar, aanbieder of uitvoerder van het aanbod hebben.

Figuur 4.6 De coalitiepartners kwamen in schooljaar 2022-2023 ... bij elkaar.

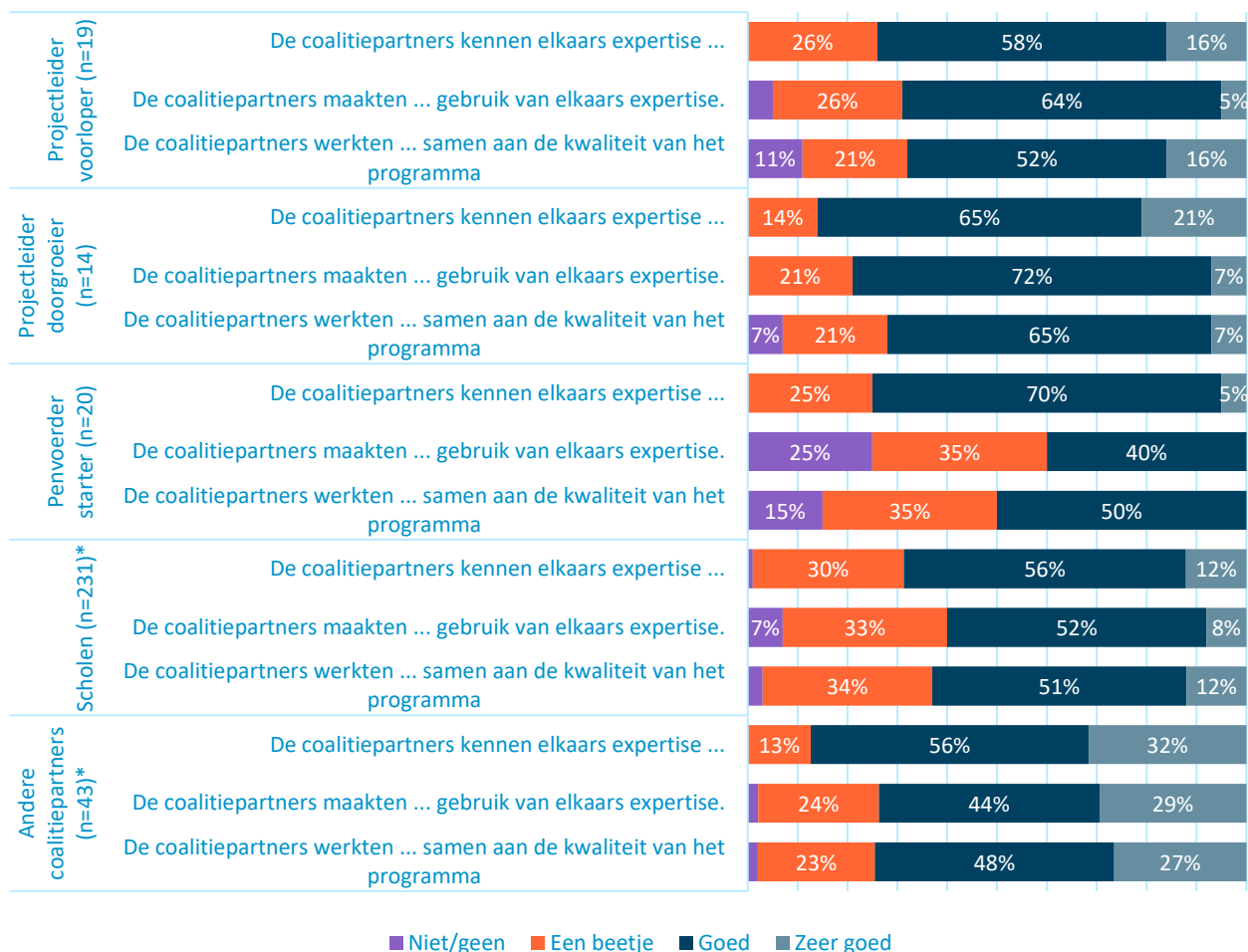
Bron: Enquête onder projectleiders, penvoerders en coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

* Aandelen berekend over de respondenten die geen 'weet ik niet' hebben geantwoord.

Coalitiepartners kennen elkaars expertise goed en daar wordt door de voorlopers en doorgroeiers over het algemeen ook goed gebruik van gemaakt (zie Figuur 4.7). Minstens driekwart van respondentgroepen geeft namelijk aan dat de coalitiepartners elkaars expertise (zeer) goed en anders een beetje kennen. En bij meer dan twee derde van de voorlopers en doorgroeiers maken partners ook (zeer) goed gebruik van elkaars expertise. Daarentegen geldt voor 40 procent van de starters dat de coalitiepartners goed gebruikmaakten van elkaars expertise en bij een kwart maakten de partners zelfs helemaal geen gebruik van elkaars expertise. Dat geeft aan dat startercoalities logischerwijs minder ver zijn dan voorlopers en doorgroeiers. Tenslotte vinden de projectleiders en penvoerders van de meeste coalities dat de partners goed samenwerkten aan de kwaliteit van het programma. Dit geldt vaker voor voorlopers en doorgroeiers dan voor starters.

Scholen en andere coalitiepartners antwoordden ongeveer vergelijkbaar met de projectleiders van voorlopende en doorgroeierende coalities, al zijn de andere coalitiepartners over het algemeen iets tevredener zijn dan scholen.

Figuur 4.7 Hoe kunt u de samenwerking tussen de coalitiepartijen in schooljaar 2022-2023 het best omschrijven?

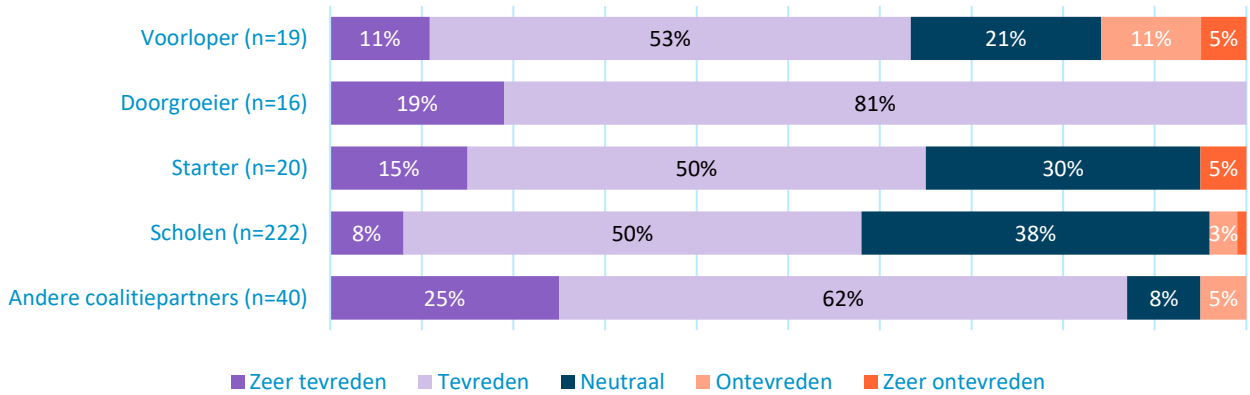
Bron: Enquête onder projectleiders, penvoeders en coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

* Aandelen berekend over de respondenten die geen 'weet ik niet' hebben geantwoord.

Tevredenheid over de samenwerking

De meeste penvoeders en coalitiepartners kijken tevreden terug op de algehele samenwerking binnen hun coalitie in schooljaar 2022-2023 (zie Figuur 4.8). Alle penvoeders van doorgroeiers zijn zelfs (zeer) tevreden. De tevredenheid van penvoeders van voorlopers en starters is vergelijkbaar: ongeveer 65 procent van hen is (zeer) tevreden. Meer dan een vijfde van hen kijkt neutraal terug op de samenwerking, en 5 procent is zeer ontevreden. Onder coalitiepartners is een meerderheid van de scholen (zeer) tevreden (58%) en dit aandeel is onder de andere coalitiepartners zelfs nog hoger (87%).

Figuur 4.8 Hoe tevreden kijkt u terug op de samenwerking binnen uw coalitie in schooljaar 2022-2023?

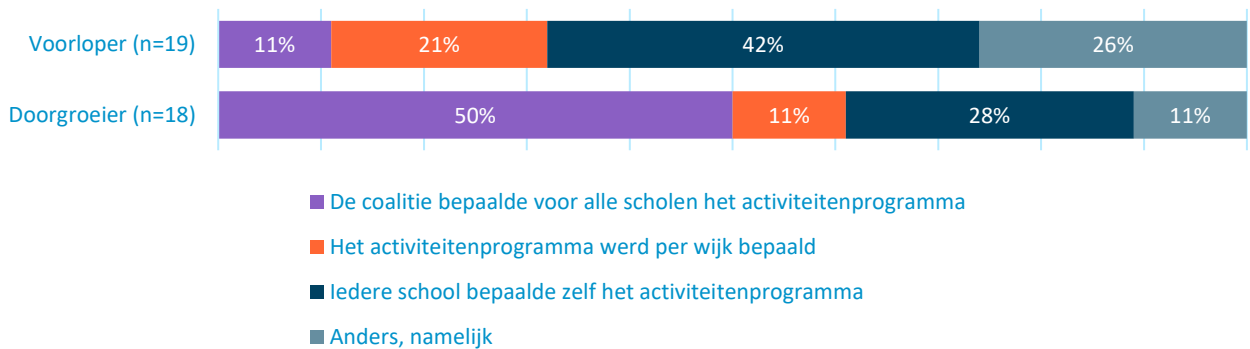
Bron: Enquête onder penvoerders en coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

4.2 Activiteitsaanbod

Invulling programma

Voorlopers en doorgroeiers verschillen in hoe het activiteitenprogramma in hun coalitie is bepaald (zie Figuur 4.9). Volgens de penvoerders van voorlopers werd dit voornamelijk door scholen zelf bepaald (42 procent) en in mindere mate per wijk (21 procent) of op coalitieniveau voor alle scholen (11 procent). Dit laatste gebeurde volgens penvoerders van doorgroeiers vaker: de helft van deze coalities bepaalde voor alle scholen het activiteitenprogramma. Het aandeel van deze coalities waar iedere school zelf het activiteitenprogramma bepaalde, lag daarentegen lager (28 procent).

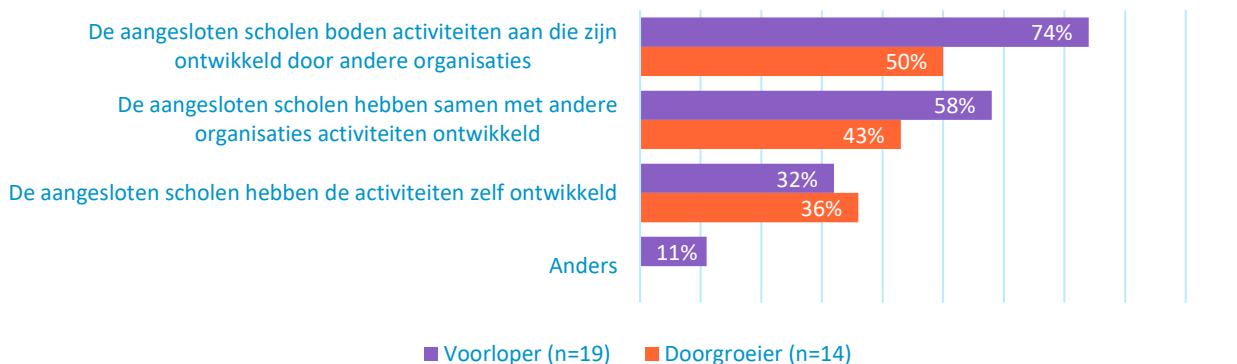
Figuur 4.9 Door wie werd in schooljaar 2022-2023 het activiteitenprogramma bepaald?

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

In de meeste gevallen geven projectleiders aan dat scholen activiteiten aanbieden die zijn ontwikkeld door andere organisaties (zie Figuur 4.10). Dat is het geval bij driekwart van de voorlopers en bij de helft van de doorgroeiers. Ook is er relatief vaak sprake van gezamenlijke ontwikkeling van activiteiten tussen scholen en andere organisaties. Bij ongeveer een derde van de coalities hebben de aangesloten scholen zelf activiteiten ontwikkeld.

Figuur 4.10 Wie hebben de activiteiten voor School en Omgeving ontwikkeld die scholen aanboden in 2022-2023?

Bron: Enquête onder projectleiders, bewerking SEO/Sardes (2024)

De meeste coalitiepartners die activiteiten aanboden/uitvoerden, hebben dit aanbod zelf ontwikkeld. In 38 procent van de gevallen is het aanbod volledig zelf ontwikkeld en bij 45 procent is dit in afstemming met de school/scholen gedaan. Een meerderheid van de coalitiepartners (59%) biedt aanbod aan dat grotendeels gelijk is voor alle scholen, bij de minderheid (41%) verschilde het aanbod per school.

Inhoud van activiteiten

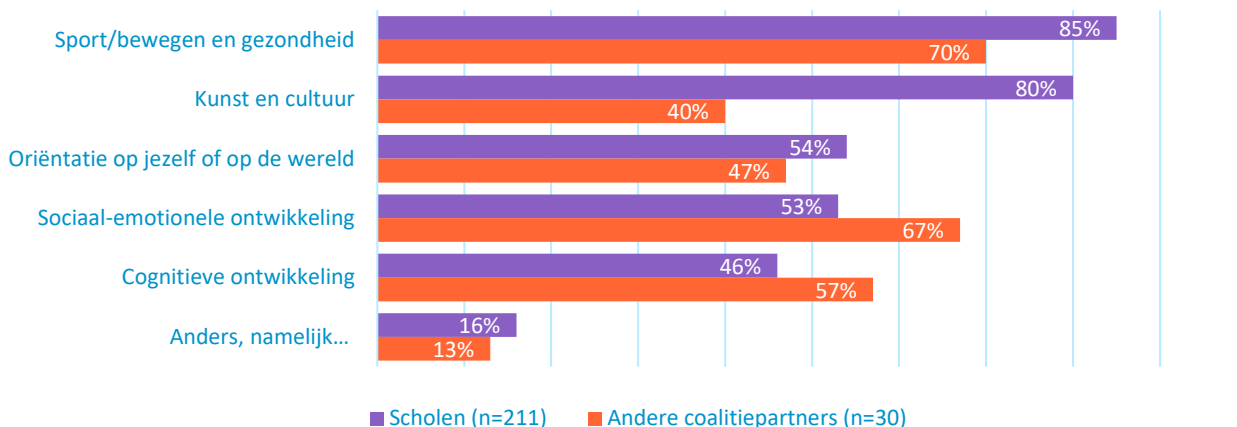
Scholen organiseerden de meeste activiteiten op sport/bewegen en gezondheid, en kunst en cultuur. Dat geldt voor (meer dan) vier op de vijf scholen (zie Figuur 4.11). De prevalentie van sport en cultuur komt overeen met het feit dat deze type aanbieders het vaakst worden ingezet in coalities (Figuur 4.3), en met het beoogde aanbod blijkt uit de aanvragen. Ook zet ongeveer de helft van de scholen in op oriëntatie op jezelf of op de wereld, op sociaal-emotionele ontwikkeling, en op cognitieve ontwikkeling. In de aanvragen van de voorlopers werden ook activiteiten op het gebied van cognitieve ontwikkeling veelvuldig genoemd. Hoewel de resultaten hier niet zijn uitgesplitst naar doorgroeiers en voorlopers, lijkt dat in minder coalities (al) gerealiseerd te zijn. Wanneer we inzoomen op po- en vo-scholen dan blijkt dat de inzet op ontwikkelgebieden erg op elkaar lijkt. Het enige verschil is dat po-scholen meer dan vo-scholen inzetten op kunst en cultuur en op oriëntatie op jezelf en op de wereld.

Volgens andere coalitiepartners die activiteiten organiseerden of uitvoerden, komen activiteiten op het gebied van sport/bewegen en gezondheid het meest voor (70%). Gevolgd door activiteiten op het gebied van sociaal-emotionele (67%) en cognitieve ontwikkeling (57%). Oriëntatie op jezelf of op de wereld en kunst en cultuur worden door minder dan de helft van de andere coalitiepartners georganiseerd.

Het verschil in aanbod op het gebied van kunst en cultuur tussen scholen en andere coalitiepartners is opvallend. Mogelijk wordt dit verklaard doordat kunst- en cultuurorganisaties hun activiteiten vaker op meer scholen organiseren of doordat kunst- en cultuurorganisaties minder vaak de vragenlijst hebben ingevuld en daardoor niet representatief zijn.

Andere gebieden die zijn genoemd via de optie 'anders, namelijk' zijn techniek/wetenschap, lezen, natuur/duurzaamheid en zelfredzaamheid/studievaardigheden. Aanbieders van de activiteiten (niet zijnde scholen) hebben de mogelijkheid gekregen voorbeelden te geven van activiteiten in het po en vo. Enkele voorbeelden voor het po zijn muziek met ukelele of djembé, kennismaking met zeilen en windsurfen, workshop digitale geletterdheid of robotica. In het vo zijn veelal dezelfde voorbeelden gegeven als in het po.

Figuur 4.11 Op welke gebieden werden in schooljaar 2022-2023 activiteiten georganiseerd in het kader van het programma School en Omgeving?

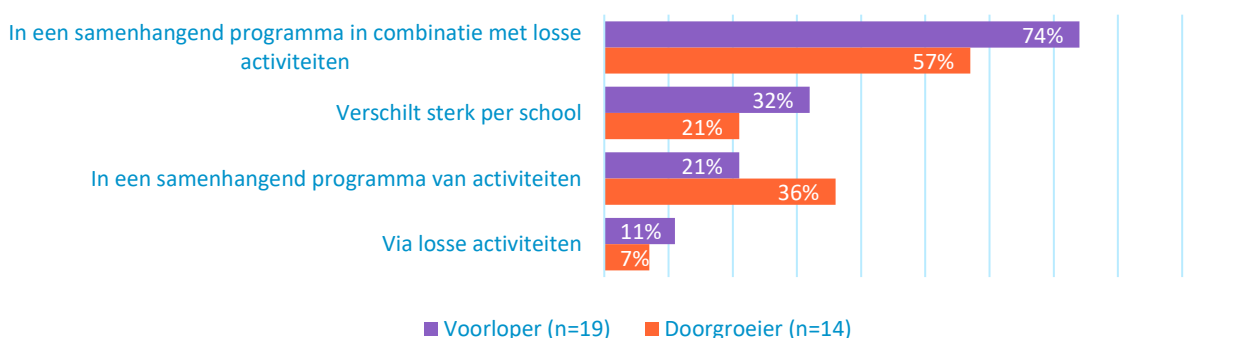
Noot: De vraagstelling voor andere coalitiepartners luidt: "Op welk ontwikkelingsgebied bij leerlingen waren uw activiteiten voor School en Omgeving gericht in schooljaar 2022-2023?"

Bron: Enquête coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Scholen hebben ook aangegeven op welke gebieden ze het vaakst activiteiten aanbieden. Hieruit blijkt dat activiteiten op sport/bewegen en gezondheid niet alleen op veel scholen worden georganiseerd, maar op veel van deze scholen ook als vaakst wordt georganiseerd. Dat geldt voor meer dan de helft van de scholen en nog eens meer dan een derde van deze scholen organiseert het één-na-vaakst activiteiten op sport/bewegen en gezondheid. Voor activiteiten op kunst en cultuur geldt ongeveer hetzelfde. Van de scholen die activiteiten op kunst en cultuur aanbieden, geeft ongeveer driekwart aan dat deze activiteiten het vaakst of één-na-vaakst worden georganiseerd.

De meeste activiteiten behoren tot een samenhangend programma in combinatie met losse activiteiten (zie Figuur 4.12). Bij één op de vijf voorlopers behoren alle activiteiten tot een samenhangend programma en bij een derde van de voorlopers verschilt het sterk per school. Bij doorgroeiers is deze verhouding andersom. Bij ongeveer één op de tien coalities zijn de activiteiten volgens projectleiders enkel via losse activiteiten aangeboden.

Figuur 4.12 Hoe werden de activiteiten vanuit het programma School en Omgeving in schooljaar 2022-2023 aangeboden?

Bron: Enquête onder projectleiders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

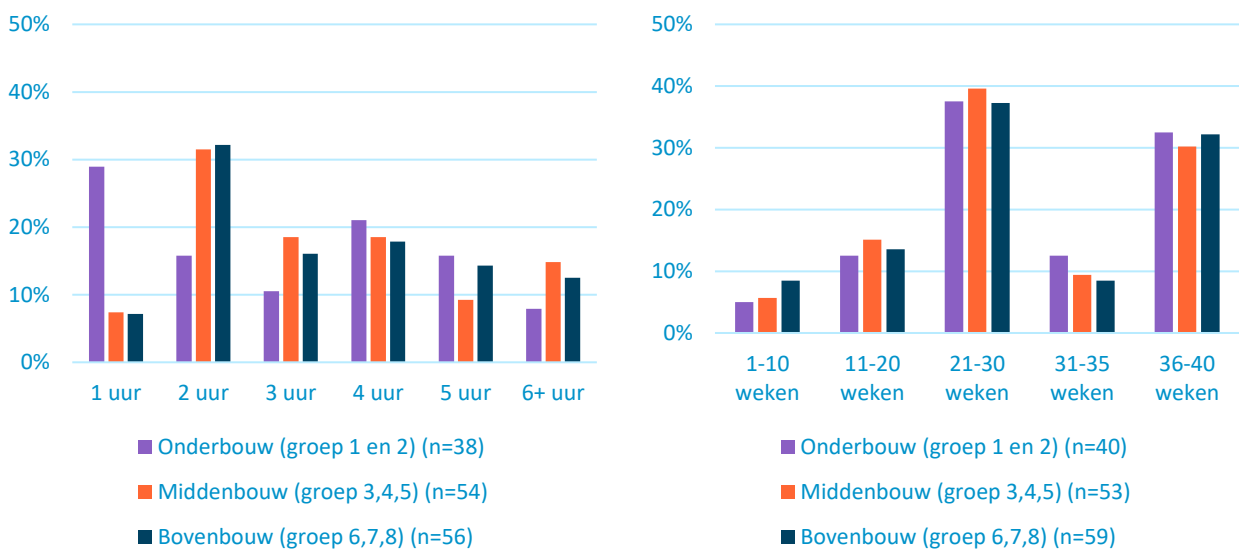
Het aanbod van School en Omgeving is bij een kleine meerderheid van de scholen inhoudelijk gekoppeld aan het reguliere schoolprogramma. Voor 47 procent geldt dit voor een deel van het aanbod en voor 8 procent voor het volledige aanbod. Bij 42 procent van de scholen is het aanbod helemaal niet gekoppeld aan het reguliere schoolprogramma. Voorbeelden die scholen geven van koppeling met het reguliere schoolprogramma, zijn het werken in dezelfde thema's of specifieke vakken waarbij het programma is

afgestemd. Dat laatste gaat dan vooral om vakken als sport en bewegen, kunst en cultuur en muziek. Ook noemt een deel van de scholen dat deze koppeling er is door het aanbieden van huiswerkbegeleiding of bijles.

Intensiteit van de activiteiten

De activiteiten van School en Omgeving worden bij po-scholen in veel gevallen voor een half jaar of heel jaar ingezet per bouw. Meer dan 60 procent van de scholen geeft aan dat de activiteiten 21-30 of 36-40 weken werden aangeboden (zie Figuur 4.13). Op dit vlak zijn er vrijwel geen verschillen te zien tussen de bouwen. Er is wel een verschil in het gemiddeld aantal uur per week dat naschoolse activiteiten worden aangeboden. In de onderbouw worden veel vaker activiteiten voor 1 uur per week werd aangeboden dan in de midden- en bovenbouw. In de midden- en bovenbouw worden juist het vaakst activiteiten voor 2 uur per week aangeboden.

Figuur 4.13 De activiteiten van School en Omgeving werden gemiddeld ... uur per week en ... weken per jaar aangeboden per leerling (po)

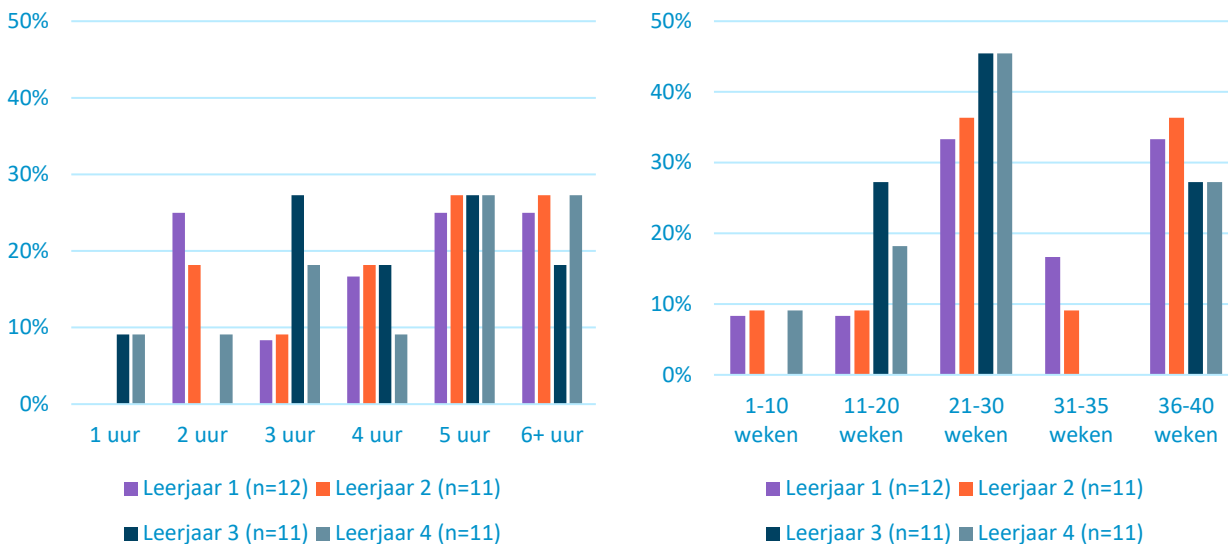

Noot: Alleen antwoorden van scholen die aangaven het (ongeveer) te weten, en die minstens 1 uur/weken invulden, zijn weergegeven.

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Ook in het vo worden de activiteiten bij veel scholen ingezet voor een half jaar of een heel jaar. Opnieuw geeft meer dan 60 procent van de scholen aan dat activiteiten 21-30 of 36-40 weken werden aangeboden (zie Figuur 4.14). Hierin zit nauwelijks verschil tussen leerjaren. Datzelfde geldt ook voor het aantal uur per week dat het naschoolse aanbod wordt aangeboden. Ongeveer de helft van de scholen bood de activiteiten voor alle leerjaren gemiddeld voor minstens 5 uur per week aan.

Figuur 4.14 De activiteiten van School en Omgeving werden gemiddeld ... uur per week en ... weken per jaar aangeboden per leerling (vo)

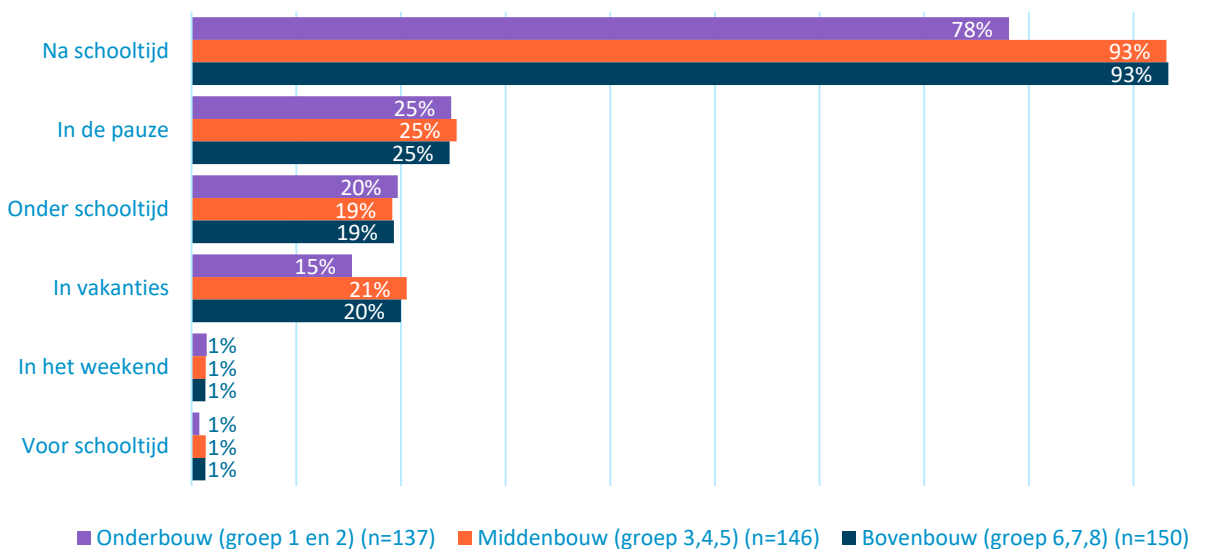

Noot: Alleen antwoorden van scholen die aangaven het (ongeveer) te weten, en die minstens 1 uur/weken invulden, zijn weergegeven. Leerjaar 5 en 6 zijn buiten beschouwing gelaten vanwege te lage respons voor deze leerjaren.

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Het overgrote deel van de activiteiten vond in het po plaats na schooltijd (zie Figuur 4.15). Dat geldt iets meer voor de midden- en bovenbouw dan voor de onderbouw. Ook vonden de activiteiten bij een kwart van de scholen activiteiten plaats in de pauze. Ongeveer een vijfde van de scholen had ook activiteiten onder schooltijd en/of in vakanties. Activiteiten in het weekend en voor schooltijd komen vrijwel voor.

Figuur 4.15 Op welk moment namen de leerlingen in schooljaar 2022-2023 deel aan het extra aanbod vanuit School en Omgeving? (po)

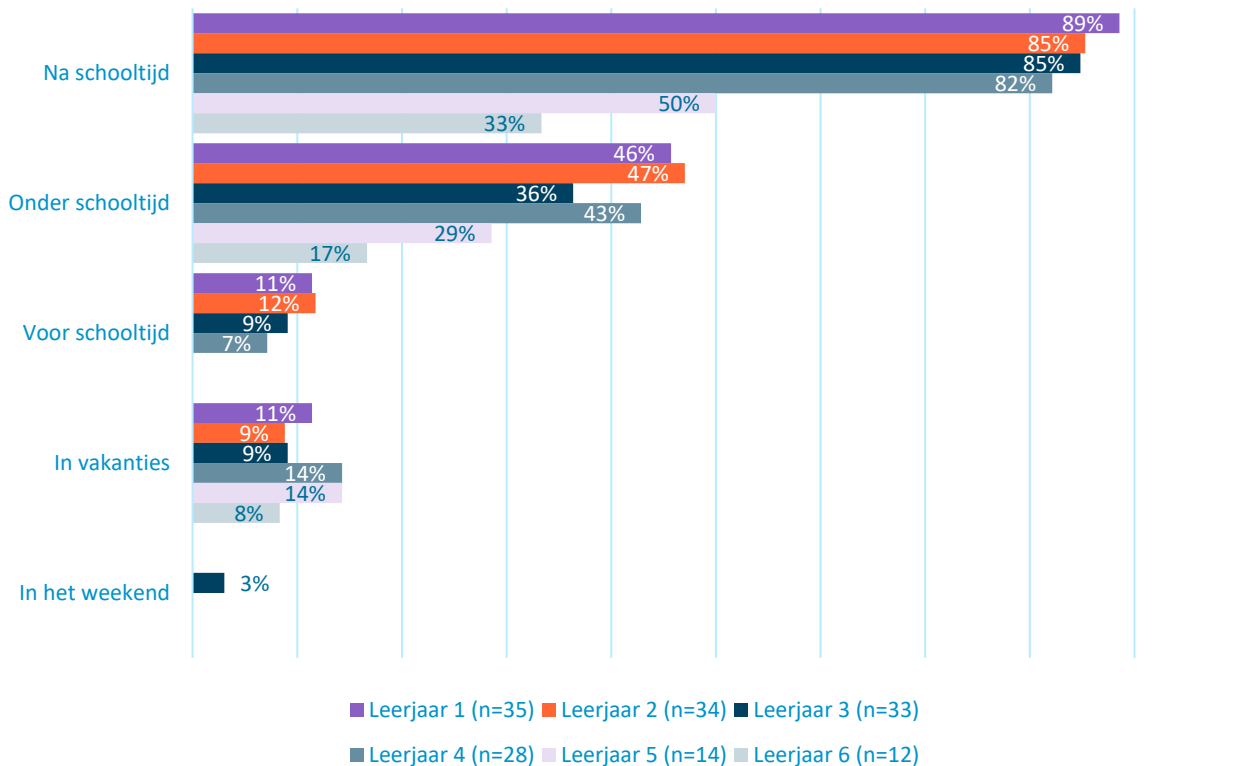
Noot: Antwoorden 'Niet van toepassing', 'Is niet op deze manier bijgehouden', en 'Weet ik niet' zijn niet weergegeven.

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Ook in het vo vonden de meeste activiteiten na schooltijd plaats. In de eerste 4 leerjaren gold dat voor meer dan 80 procent van de scholen (zie Figuur 4.16). In de laatste 2 leerjaren was dit aandeel lager, maar is de respons sowieso over het algemeen lager. In de eerste 4 leerjaren vonden er bij een derde tot de helft van de scholen ook activiteiten onder schooltijd plaats. Dat is beduidend anders dan in het po, waar

activiteiten tijdens schooltijd minder voorkomen. Wellicht dat dat komt doordat activiteiten in tussenuren gegeven wordt. Bij ongeveer 10 procent van de scholen vonden er ook activiteiten plaats in vakanties en voor schooltijd. Dat is dan weer lager dan in het po. Activiteiten tijdens de vakanties hebben alleen plaatsgevonden in de eerste 4 leerjaren. Tenslotte zijn er ook in het vo (vrijwel) geen scholen die activiteiten in het weekend aanboden.

Figuur 4.16 Op welk moment namen de leerlingen in schooljaar 2022-2023 deel aan het extra aanbod vanuit School en Omgeving? (vo)

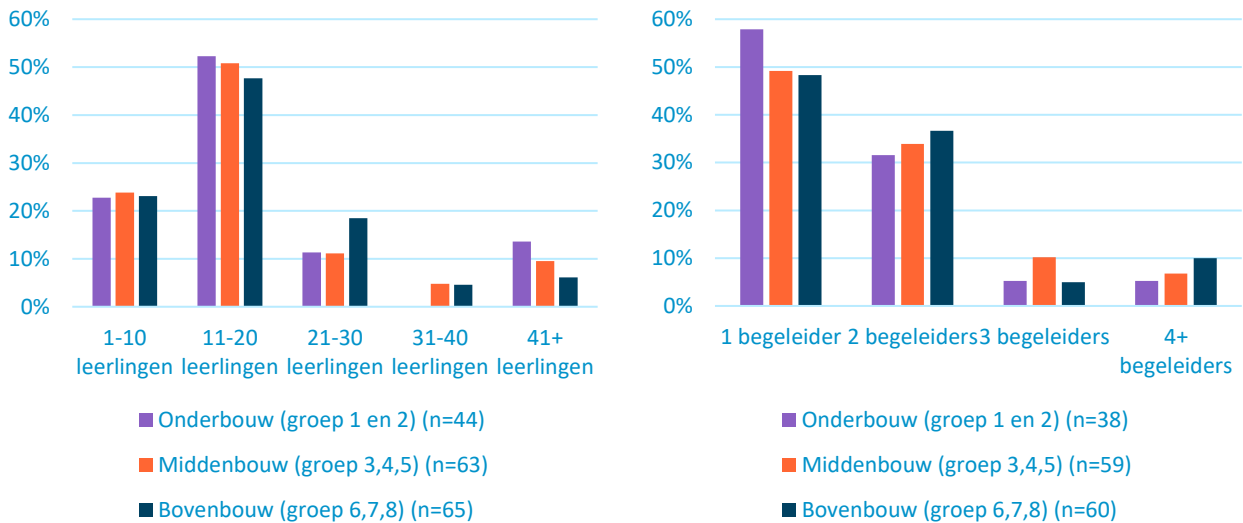
Noot: Antwoorden 'Niet van toepassing', 'Is niet op deze manier bijgehouden', en 'Weet ik niet' zijn niet weergegeven.

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

In het po waren de groepen bij activiteiten over het algemeen kleiner dan de gemiddelde klas. Bij ongeveer 70 procent van de scholen bestonden de groepen in alle bouwen uit maximaal 20 leerlingen (zie Figuur 4.17). Deze groepen zijn bij ongeveer de helft van de scholen begeleid door één begeleider. Bij ongeveer een derde van de scholen ging het gemiddeld om twee begeleiders. Ook hier zijn nauwelijks verschillen te zien tussen de bouwen. Voor vo-scholen zijn de resultaten niet apart geanalyseerd per leerjaar, vanwege te lage respons. Voor alle leerjaren samen is het mediane aantal leerlingen 15 en het mediane aantal begeleiders 2.¹³ Dat komt ongeveer overeen met het po.

¹³ Er is voor gekozen om de mediaan te presenteren in plaats van het gemiddelde, vanwege de invloed van enkele uitschieters.

Figuur 4.17 Hoe groot waren de groepen gemiddeld, en hoeveel begeleiders stonden gemiddeld op deze groep, bij het activiteitenaanbod School en Omgeving in schooljaar 2022-2023?

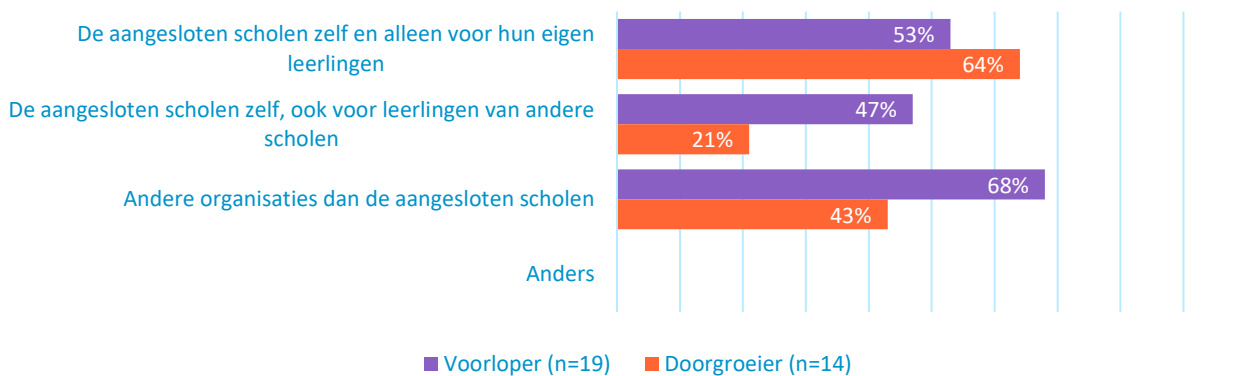
Noot: Alleen antwoorden van scholen die aangaven het (ongeveer) te weten, zijn weergegeven.

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Uitvoerders en locatie van de activiteiten

Er zijn verschillen tussen voorlopers en doorgroeiers in de aanbieders van de activiteiten (Figuur 4.18). Bij meer dan twee derde van de voorlopers zijn de activiteiten aangeboden door andere organisaties. Dit is daarentegen maar voor 43 procent van de doorgroeiers het geval. Onder doorgroeiers komt het het vaakst voor dat de scholen zelf de activiteiten uitvoeren en alleen voor hun eigen leerlingen (64 procent), vaker dan bij voorlopers (53 procent). Tenslotte worden de activiteiten bij bijna de helft van de voorlopers ook aangeboden aan leerlingen van andere scholen. Bij doorgroeiers is dit minder het geval (21%).

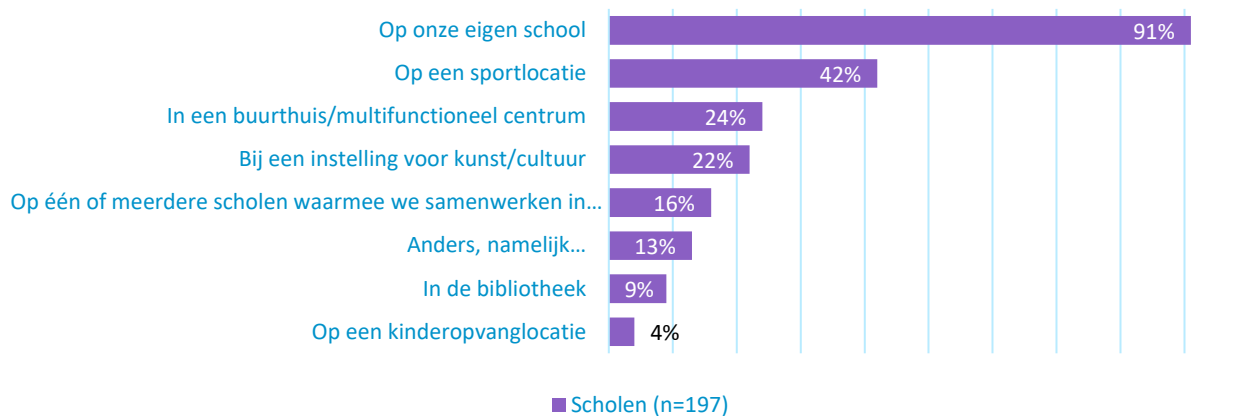
Figuur 4.18 Wie voerden de activiteiten uit vanuit School en Omgeving in schooljaar 2022-2023?

Bron: Enquête onder projectleiders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

De eigen school is veruit de meest gebruikte locatie voor activiteiten (91%, zie Figuur 4.19). Dit geldt zowel voor po- als voor vo-scholen. Daarna wordt een sportlocatie het vaakst genoemd, door 42 procent van de scholen. Ook bood bijna een kwart van de scholen activiteiten aan in een buurthuis/multifunctioneel centrum of bij een instelling voor kunst/cultuur. Wanneer we inzoomen op po- en vo-scholen, dan blijkt dat vo-scholen meer gebruikmaken van sportlocaties en locaties van kunst/cultuurinstellingen dan po-scholen. Po-scholen maken juist meer gebruik van kinderopvanglocaties en de locatie van andere scholen, wat beide niet voorkomt bij vo-scholen.

Figuur 4.19 Waar werden de activiteiten voor uw leerlingen in schooljaar 2022-2023 aangeboden?

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

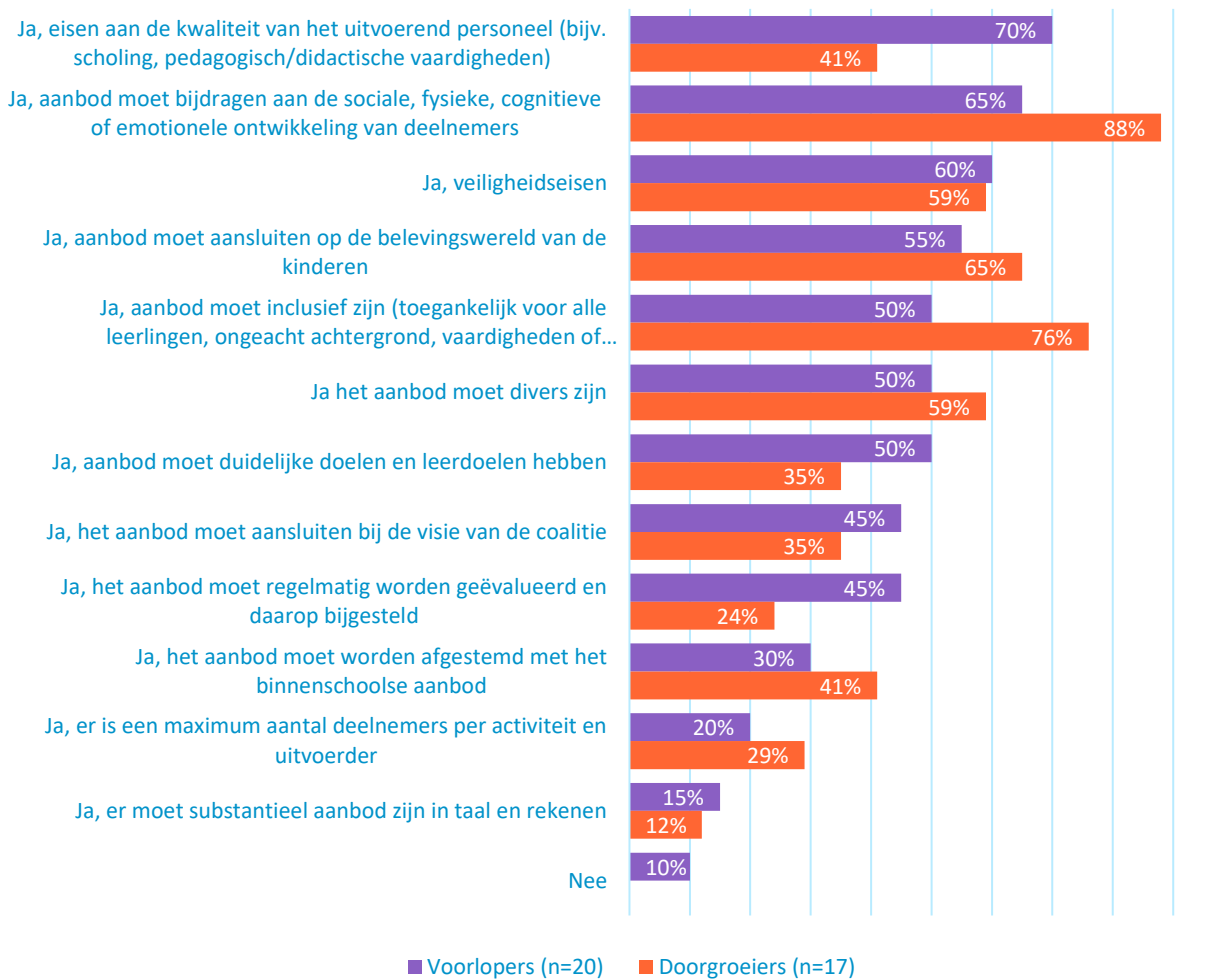
4.3 Kwaliteit van het aanbod

Kwaliteitseisen

Coalities hanteerden op veel verschillende vlakken kwaliteitseisen voor het aanbod in schooljaar 2022-2023. Volgens projectleiders van voorlopers werden er het vaakst veiligheidseisen gehanteerd (zie Figuur 4.20). Bij doorgroeiërs worden juist het vaakst eisen aan de kwaliteit van uitvoerend personeel gesteld. Ook geeft minstens twee derde van alle coalities aan dat het aanbod moest bijdragen aan sociale, fysieke, cognitieve of emotionele ontwikkeling van deelnemers, en dat het aanbod moest aansluiten op de belevingswereld van kinderen. Geen enkele projectleider stelt dat er in hun coalitie geen kwaliteitseisen zijn gesteld.

Daarnaast valt op dat doorgroeiërs vaker dan voorlopers als eis hanteren dat het aanbod inclusief is en dat het aanbod moet worden afgestemd met het binnenschoolse aanbod.

Figuur 4.20 Heeft uw coalitie kwaliteitseisen gehanteerd voor het aanbod in schooljaar 2022-2023?

Noot: Een vergelijkbare vraag is aan de penvoerders van coalities gesteld. We geven alleen de antwoorden van projectleiders weer, omdat we inschatten dat zij inhoudelijk nauwer betrokken zijn bij de coalities.

Bron: Enquête onder projectleiders, bewerking SEO/Sardes (2024)

Volgens veel projectleiders van voorlopers zijn hun kwaliteitseisen niet schriftelijk vastgelegd. Voor de meeste kwaliteitseisen geldt dat ongeveer een derde van de scholen de eis mondeling heeft vastgelegd in de afspraken met de aanbieder (zie Tabel 4.1). Wel zijn er enkele uitschieters waarbij meer dan de helft van de scholen de eis schriftelijk heeft vastgelegd. Dat gaat onder andere om veiligheidseisen, een maximum aantal deelnemer, en afstemming van het aanbod met het binnenschoolse aanbod. Tenslotte valt op dat de kwaliteitseisen die niet schriftelijk zijn vastgelegd in de afspraken met aanbieders, vaak wel zijn opgenomen in het convenant van de coalitie.

Tabel 4.1 Op welke manier zijn de kwaliteitseisen vastgelegd in schooljaar 2022-2023? (voorlopers)

Kwaliteitseis	Deze hanteren wij bij de selectie van het aanbod, we leggen dit niet schriftelijk vast	Dit is opgenomen in het convenant van de coalitie	Dit is schriftelijk vastgelegd in de afspraken met de aanbieder	Dit is mondeling vastgelegd in de afspraken met de aanbieder
Veiligheidseisen (n=16)	25%	0%	50%	25%
Aanbod moet bijdragen aan sociale, fysieke, cognitieve of emotionele ontwikkeling van deelnemers (n=14)	29%	29%	7%	36%
Eisen aan de kwaliteit van uitvoerend personeel (n=13)	23%	8%	38%	31%
Aanbod moet aansluiten op de belevingswereld van kinderen (n=13)	38%	15%	15%	38%
Het aanbod moet divers zijn (n=11)	36%	18%	18%	27%
Aanbod moet regelmatig worden geëvalueerd en daarop bijgesteld (n=10)	20%	30%	10%	40%
Aanbod moet inclusief zijn (n=9)	22%	33%	11%	33%
Er is een maximum aantal deelnemers per activiteit en uitvoerder (n=9)	11%	11%	56%	33%
Aanbod moet aansluiten bij de visie van de coalitie (n=8)	12%	62%	12%	38%
Aanbod moet duidelijke doelen en leerdoelen hebben (n=6)	50%	0%	33%	33%
Het aanbod moet worden afgestemd met het binnenschoolse aanbod (n=6)	0%	17%	50%	33%
Er moet substantieel aanbod zijn in taal en rekenen (n=4)	25%	25%	25%	25%
Anders (n=2)	0%	0%	50%	0%

Bron: Enquête onder projectleiders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Bij doorgroeiërs zijn kwaliteitseisen nog vaker mondeling vastgelegd dan bij voorlopers. Dit geeft aan dat doorgroeiende coalities op dit vlak minder ver zijn dan voorlopende coalities. Voor meerdere kwaliteitseisen is de eis mondeling vastgelegd in de afspraken met de aanbieder (zie Tabel 4.2). Er zijn echter wel enkele eisen waarbij een meerderheid van de projectleiders aangeeft dat de eis schriftelijk is vastgelegd. Dat gaat bijvoorbeeld om eisen aan de kwaliteit van het uitvoerende personeel, een maximum aantal deelnemers en dat het aanbod duidelijke doelen en leerdoelen moet hebben.

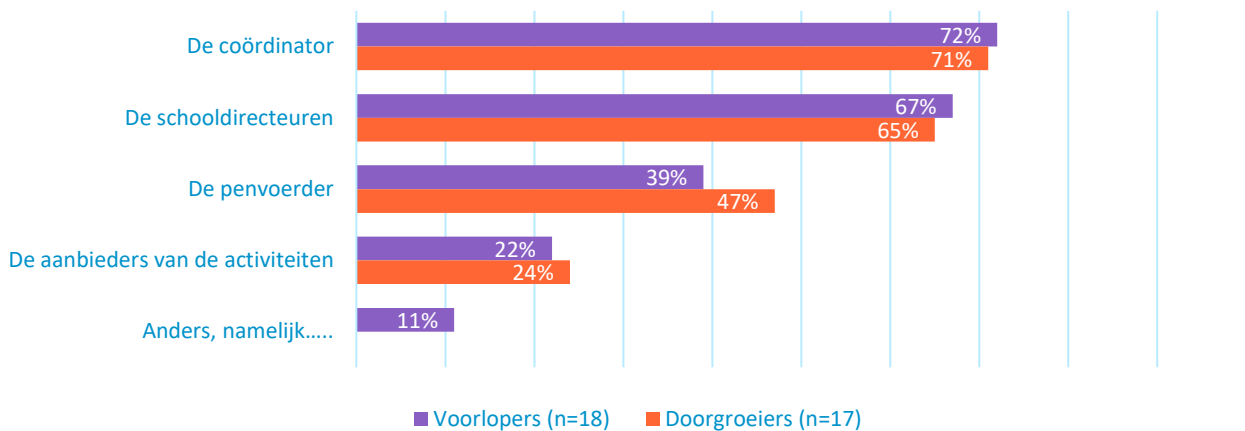
Tabel 4.2 Op welke manier zijn de kwaliteitseisen vastgelegd in schooljaar 2022-2023? (doorgroei)

Kwaliteitseis	Deze hanteren wij bij de selectie van het aanbod, we leggen dit niet schriftelijk vast	Dit is opgenomen in het convenant van de coalitie	Dit is schriftelijk vastgelegd in de afspraken met de aanbieder	Dit is mondeling vastgelegd in de afspraken met de aanbieder
Veiligheidseisen (n=10)	50%	20%	30%	40%
Aanbod moet bijdragen aan sociale, fysieke, cognitieve of emotionele ontwikkeling van deelnemers (n=10)	30%	40%	30%	40%
Eisen aan de kwaliteit van uitvoerend personeel (n=13)	27%	9%	55%	27%
Aanbod moet aansluiten op de belevingswereld van kinderen (n=9)	22%	22%	22%	56%
Het aanbod moet divers zijn (n=10)	30%	30%	10%	40%
Aanbod moet regelmatig worden geëvalueerd en daarop bijgesteld (n=6)	0%	17%	33%	33%
Aanbod moet inclusief zijn (n=10)	30%	40%	30%	40%
Er is een maximum aantal deelnemers per activiteit en uitvoerder (n=5)	17%	0%	50%	67%
Aanbod moet aansluiten bij de visie van de coalitie (n=8)	12%	25%	25%	62%
Aanbod moet duidelijke doelen en leerdoelen hebben (n=6)	17%	0%	50%	50%
Het aanbod moet worden afgestemd met het binnenschoolse aanbod (n=8)	38%	0%	12%	62%
Er moet substantieel aanbod zijn in taal en rekenen (n=2)	0%	50%	50%	0%

Bron: Enquête onder projectleiders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Volgens de penvoerders zagen vooral de coördinator (projectleider) en de schooldirecteuren toe op handhaving van de kwaliteitseisen (zie Figuur 4.21). De penvoerder nam bij minder dan de helft van de coalities deze taak zelf op zich. Volgens ongeveer een kwart van de penvoerders zagen (ook) de aanbieders van de activiteiten toe op het handhaven van de kwaliteitseisen. Andere genoemde handhavers zijn de kinderopvang als coördinator en een ingestelde advies- en regiegroep binnen de coalitie.

Figuur 4.21 Wie zag in schooljaar 2022-2023 toe op het handhaven van de kwaliteitseisen?

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerking SEO/Sardes (2024)

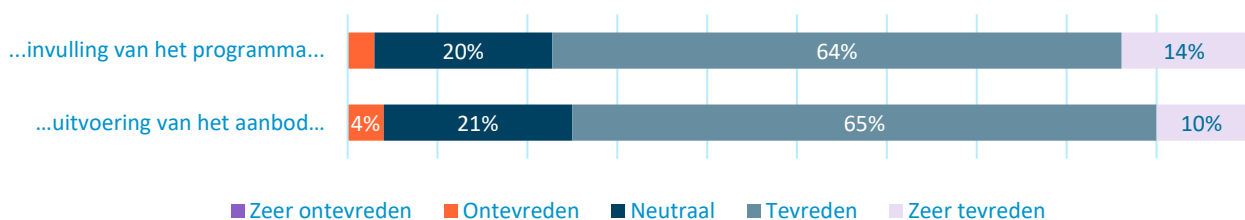
De meeste coalitiepartners (buiten scholen om) geven ook aan dat ze afspraken over kwaliteitseisen van hun aanbod of personeel hebben gemaakt met de scholen waar ze activiteiten aanbieden. Twee derde van de andere coalitiepartners heeft hierover met alle scholen afspraken gemaakt en 7 procent met een deel van de scholen. Eén op de vijf andere coalitiepartners heeft met geen van de scholen afspraken gemaakt over kwaliteitseisen van hun aanbod of personeel.

De meeste coalitiepartners buiten scholen om mét afspraken over kwaliteitseisen, geven aan dat het is gelukt om aan de afgesproken kwaliteitseisen te voldoen. Volgens 38 procent is dit altijd gelukt, volgens 52 procent meestal en volgens 5 procent soms. De andere coalitiepartners zijn vrijwel altijd positief over de afgesproken kwaliteitseisen. Van hen geeft 85 procent namelijk aan dat de kwaliteitseisen de kwaliteit van het aanbod voor leerlingen ten goede zijn gekomen. Daarnaast is 10 procent neutraal en is 5 procent het er niet mee eens dat deze de kwaliteit van het aanbod ten goede zijn gekomen. Als toelichting hierop geven veel scholen dat vooral de pedagogisch-didactische vaardigheden van de aanbieders erg belangrijk zijn om activiteiten van goede kwaliteit aan te bieden.

Kwaliteit van het aanbod

De overgrote meerderheid van de scholen is tevreden met zowel de invulling van het programma als de uitvoering van het aanbod (zie Figuur 4.22). Eén op de vijf scholen is neutraal over beide aspecten en ongeveer drie kwart is (zeer) tevreden.

Figuur 4.22 Hoe tevreden bent u over de ... School en Omgeving in schooljaar 2022-2023 op uw school? (n=220)

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van het aanbod van de uitvoerders. Meer dan 80 procent van de scholen kijkt overwegend (zeer) positief terug op deze aspecten.

Kwaliteit van de betrokkenen

Bij de meeste andere coalitiepartners heeft het personeel in schooljaar 2022-2023 scholing gekregen vanwege hun rol binnen de activiteiten vanuit het programma School en Omgeving. Voor een deel hebben deze partijen dit zelf aan hun personeel aangeboden, zoals pedagogisch-didactische en vakinhoudelijke scholing. Voor 38 procent van de partijen geldt dat personeel helemaal geen scholing heeft gekregen.

De meeste scholen geven aan dat in ieder geval een deel van de ingehuurd activiteitenbegeleiders van externe organisaties pedagogisch-didactisch vaardig was. Voor 13 procent van de scholen geldt dat alle ingezette activiteitenbegeleiders pedagogisch-didactisch vaardig waren. Bij 60 procent van de scholen waren de meeste en bij 21 procent waren sommige activiteitenbegeleiders pedagogisch-didactisch vaardig. Als toelichting over wat positief opviel, noemen scholen vooral dat de begeleiders goed contact hadden met de leerlingen en aansloten op hun belevingswereld. Aan de andere kant geven scholen als toelichting op wat ze misten qua pedagogisch-didactische vaardigheden aan dat de begeleiders niet altijd goed overzicht en orde konden houden.

Ongeveer de helft van de coalities maakte volgens de projectleiders gebruik van vrijwilligers voor de uitvoering van het activiteitenprogramma. Dat geldt voor 48 procent van de voorlopers en 57 procent van de doorgroeiers. Daarentegen maakte 47 procent van de voorlopers en 36 procent van de doorgroeiers geen gebruik van vrijwilligers. Bij de meeste coalities waar vrijwilligers werden ingezet, dienden zij vooral als praktische ondersteuning van de uitvoerende professionals. Bij ongeveer een derde van de coalities zijn vrijwilligers (ook) ingezet als uitvoerders van activiteiten.

Van de scholen geeft 18 procent aan dat vrijwilligers het extra aanbod op hun school verzorgden (n=14). Over de meeste aspecten van die vrijwilligers zijn scholen tevreden. Zo geven vrijwel alle scholen aan dat de meeste of alle ingezette vrijwilligers gemotiveerd en betrokken waren (zie Figuur 4.24). Ook over de competentie van vrijwilligers zijn de meeste scholen tevreden, maar minder vaak dan over hun motivatie en betrokkenheid.

4.4 Bereik van het aanbod

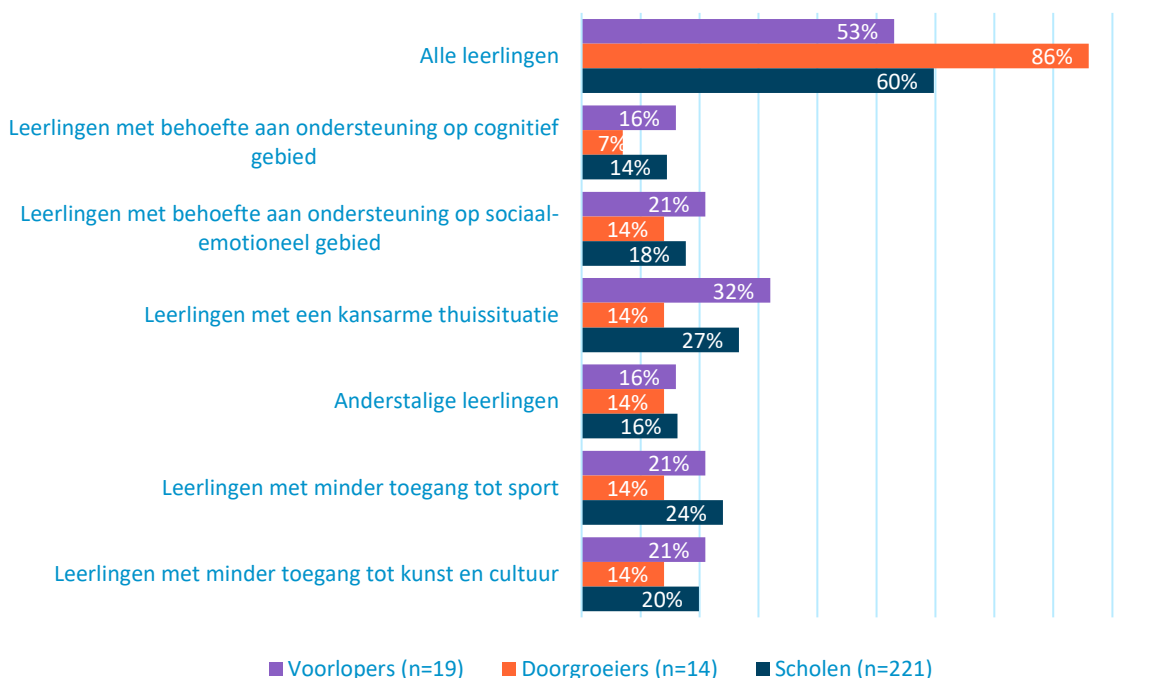
Doelgroep

Er zijn verschillen in doelgroep en deelname volgens projectleiders van voorlopers en doorgroeiers (zie Figuur 4.23). Doorgroeiers hadden vaker een bredere insteek en richtten zich op alle leerlingen van de school. Bij voorlopers zien we vaker een aanbod toegespitst op leerlingen met bepaalde (extra) behoeften. Dit kan zijn extra ondersteuning op cognitief of sociaal-emotioneel vlak, maar ook leerlingen met een kansarme thuissituatie en verminderde toegang tot sport en cultuur.

Vergelijken we dit met de informatie uit de aanvragen, dan valt op dat doorgroeiers vaker leerlingen wilden bereiken door hen persoonlijk te benaderen en ze hen wilden stimuleren tot deelname via professionals. Voorlopers gaven in de plannen juist aan de activiteiten breed aan te willen bieden. Dit lijkt dus enigszins met elkaar in tegenspraak te zijn.

Volgens 60 procent van de scholen zijn alle leerlingen van de school doelgroep van de extra activiteiten. Dit aandeel is lager voor vo-scholen dan po-scholen, die dan weer meer inzetten op een deel van de leerlingen waaronder leerlingen met een kansarme thuissituatie en met minder toegang tot sport.

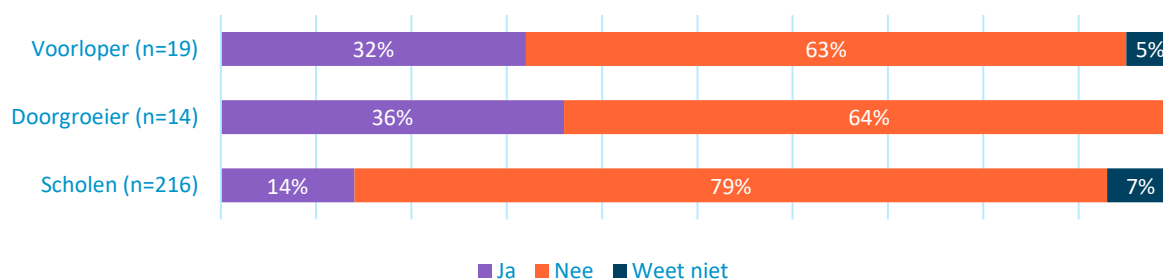
Figuur 4.23 Wie is de doelgroep van de naschoolse activiteiten?

Bron: Enquête onder projectleiders en coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Ouders waren voor ongeveer een derde van de coalities ook een doelgroep. Hierin zit weinig verschil tussen voorlopers en doorgroeiers (Figuur 4.24). Tegelijkertijd geeft maar 14 procent van de responderende scholen aan dat ouders op hun school tot de doelgroep van activiteiten behoorden (geen verschil tussen po- en vo-scholen). Het kan zijn dat een coalitie in haar geheel voornemens is de ouders mee te nemen in het aanbod, maar dat individuele scholen hier vervolgens zelf een eigen invulling aan geven.

Figuur 4.24 Vormden ouders ook een doelgroep voor het aanbod vanuit School en Omgeving?

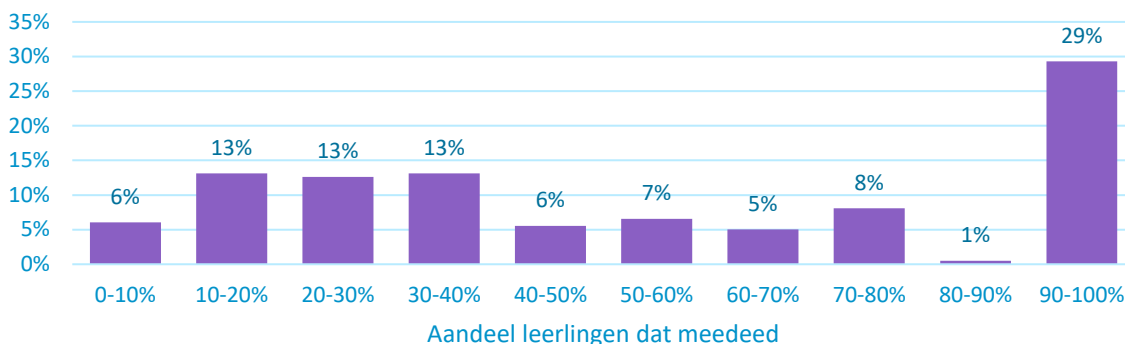
Bron: Enquête onder penvoerders en coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Deelname

Volgens ongeveer een derde van de scholen hebben alle leerlingen meegedaan aan de extra activiteiten op hun school (zie Figuur 4.25). Dit aandeel is lager voor vo-scholen dan voor po-scholen (respectievelijk 17 en 31%). Ruim 70 procent van de scholen die alle leerlingen bereikt hebben, hadden dit ook als doelgroep gedefinieerd. De overige scholen hadden als doelgroep 5 tot 85 procent van alle leerlingen.

Bij de scholen die niet alle leerlingen bereikt hebben, heeft gemiddeld 40 procent van de leerlingen gebruikgemaakt van het aanbod (voor po-scholen iets hoger dan voor vo-scholen). Over alle scholen genomen deed ongeveer 57 procent van de leerlingen mee (voor po-scholen iets hoger dan voor vo-scholen).

Figuur 4.25 Welk aandeel van de leerlingen deed mee aan de activiteiten vanuit School en Omgeving? (scholen, n=198)

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Specifiek aan po-scholen is gevraagd of zij zicht hebben op het aandeel leerlingen dat gebruikmaakt van de buitenschoolse opvang en daarmee recht hebben op kinderopvangtoeslag. Ruim 44 procent van de po-scholen wist dit niet en volgens de scholen die hier wel zicht op hebben, betreft dit aandeel gemiddeld 15 procent van de leerlingen (variërend van 0 tot 70 procent). Bij ruim de helft van deze scholen waren alle leerlingen de doelgroep van de extra activiteiten en bij ruim ongeveer 20 procent zijn daadwerkelijk alle leerlingen bereikt.

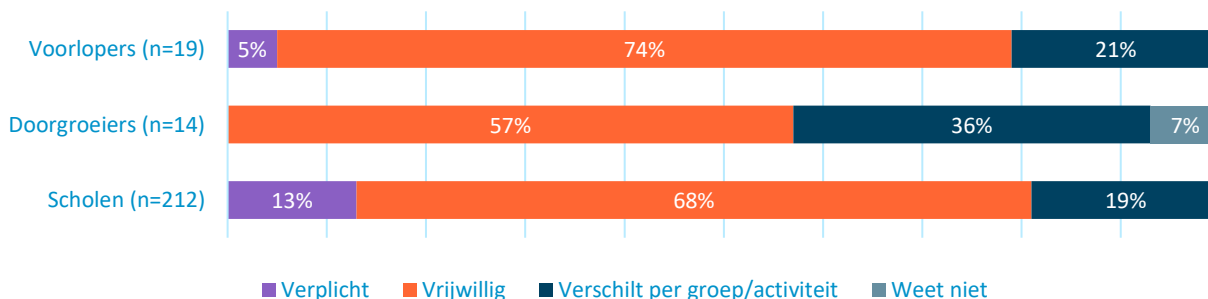
Coalitieniveau

Bij veruit de meeste coalities vond deelname plaats op vrijwillige basis en bij sommige coalities verschilde dit per activiteit (Figuur 4.26). Bij vier voorlopers en vijf doorgroeiers wisselde de verplichting per groep of activiteit. Vaakst genoemde reden hiervoor was leerlingen met behoefte aan ondersteuning op sociaal-emotioneel of cognitief vlak en verminderde toegang tot sport of cultuur. Verder waren er specifieke gevallen wisselend per school. Zo was een projectleider aan dat deelname verplicht was voor alle derdejaars scholieren.

Schoolniveau

Ook volgens scholen is deelname aan de extra activiteiten met name vrijwillig. Bij 19 procent van de scholen was deelname alleen voor bepaalde groepen leerlingen en/of activiteiten verplicht, meestal voor leerlingen met behoefte aan ondersteuning op cognitief gebied, sociaal-emotioneel gebied of leerlingen met een kansarme thuissituatie.

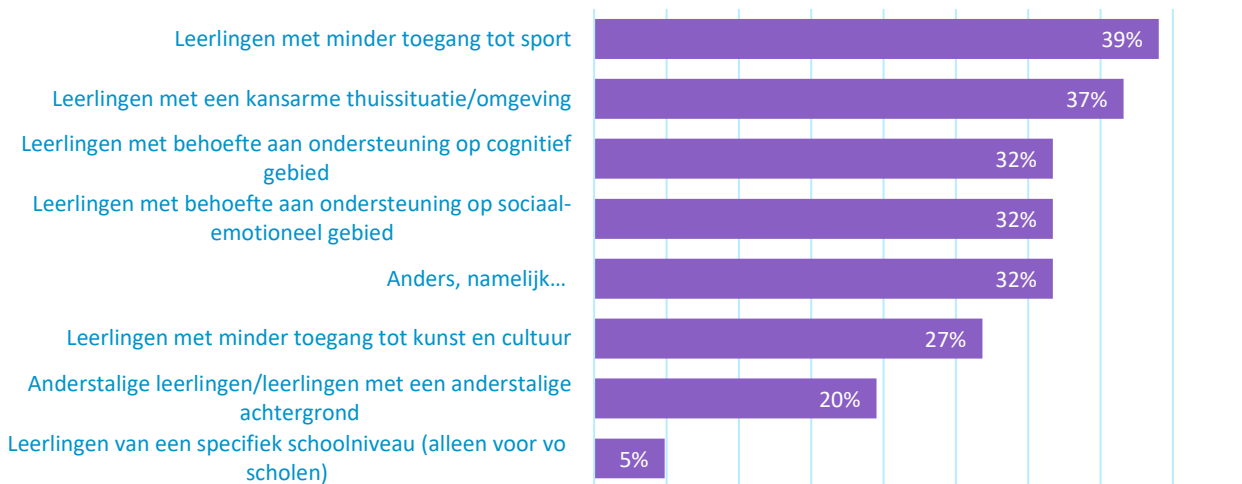
Figuur 4.26 Was deelname aan de activiteiten verplicht of vrijwillig?

Bron: Enquête onder penvoerders en coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Inzoomend op scholen die (deels) deelname verplicht stelden aan hun leerlingen, komen verschillende voorwaarden naar voren (Figuur 4.27). De meeste genoemde zijn leerlingen met verminderde toegang tot sport, uit een kansarme thuissituatie of met behoefte aan extra ondersteuning op cognitief en sociaaleconomisch vlak. Onder de noemer 'Anders' zijn uiteenlopende voorwaarden genoemd, zoals verplichting voor specifieke leerjaren (bijvoorbeeld leerjaar 1 en 2 in het vo).

Figuur 4.27 Voor wie was deelname verplicht (mits het verplicht was)? (scholen, n=41)

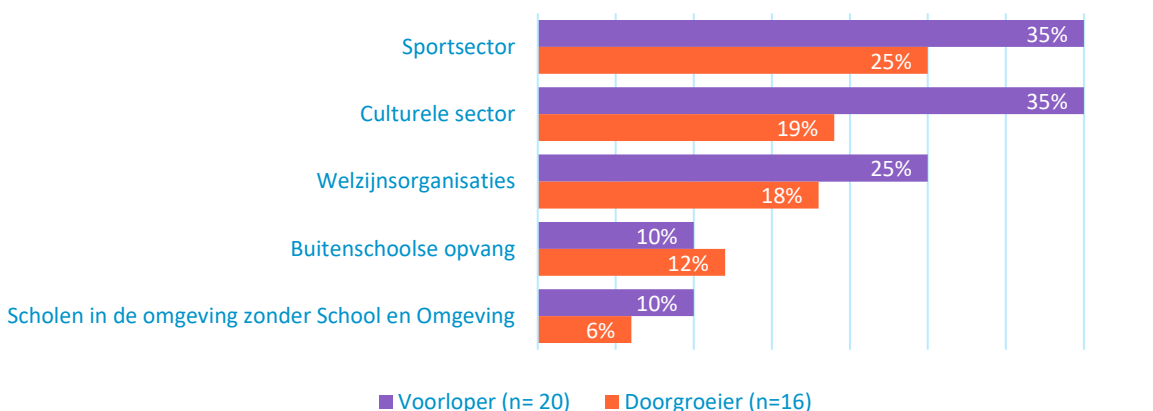
Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

4.5 Ervaren effecten

Leerlingdeelname bij andere organisaties of activiteiten

Als gevolg van deelname aan de activiteiten van School en Omgeving kan het zijn dat leerlingen ook buiten school om gaan deelnemen aan activiteiten. Figuur 4.28 toont de ervaren gevolgen volgens penvoerders van voorloper- en doorgroeiercoalities. Voorlopers zien relatief het vaakst een toename in het aantal leerlingen dat deelneemt in de sport- en/of culturele sector. Bij doorgroeiers is dit in mindere mate het geval.

Figuur 4.28 Heeft het programma geleid tot toename in leerlingdeelname bij...?

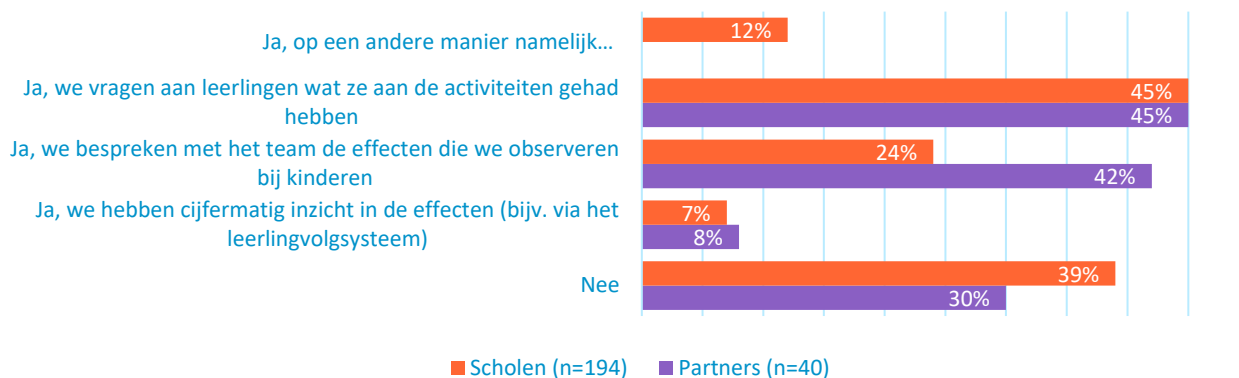
Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Ontwikkelgebieden en monitoring

Aan zowel scholen als andere coalitiepartners is gevraagd of en hoe zij zicht hebben op de effecten bij leerlingen die hebben deelgenomen aan het extra aanbod (zie Figuur 4.29). Ongeveer een derde van de

coalitiepartners (scholen en andere partijen) geeft aan hier geen inzicht op te hebben. Degenen die hier wel zicht op hebben, zijn veelal bij de leerlingen zelf nagegaan wat zij aan de activiteiten hebben gehad. Ook zijn effecten waargenomen door middel van observaties die zijn besproken in het team.

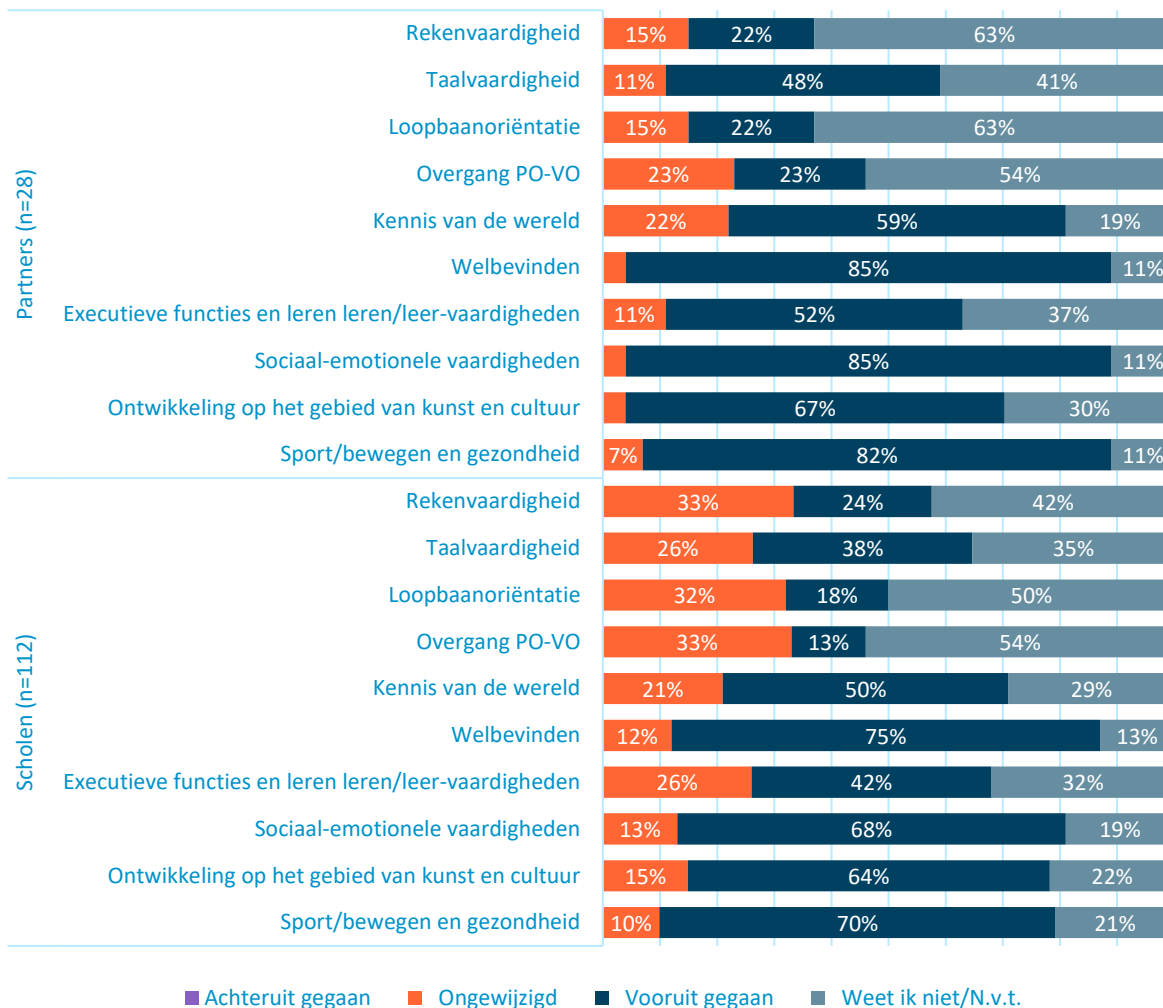
Figuur 4.29 Heeft u vanuit uw rol zicht op de effecten bij kinderen die hebben deelgenomen aan het extra aanbod vanuit School en Omgeving?

Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

In Figuur 4.30 zijn de ervaren gevolgen weergegeven op tien ontwikkelingsgebieden, uitgesplitst naar scholen en andere coalitiepartners. Scholen zijn doorgaans conservatiever in het aangeven van ervaren effecten dan andere partners. Ook hebben scholen op sommige ontwikkelgebieden die samenhangen met de schoolloopbaan vaker zicht, zoals rekenvaardigheid en loopbaanoriëntatie. Partners hebben daarentegen vaker zicht op effecten bij sport, bewegen en gezondheid, kennis van de wereld en sociaal-emotionele vaardigheden. De grootste vooruitgang wordt (vooralsnog) ervaren op het gebied van sport/bewegen en gezondheid, op welbevinden en op sociaal-emotionele vaardigheden.

Figuur 4.30 Op welke ontwikkelingsgebieden bij leerlingen heeft u effecten ervaren als gevolg van deelname aan School en Omgeving?

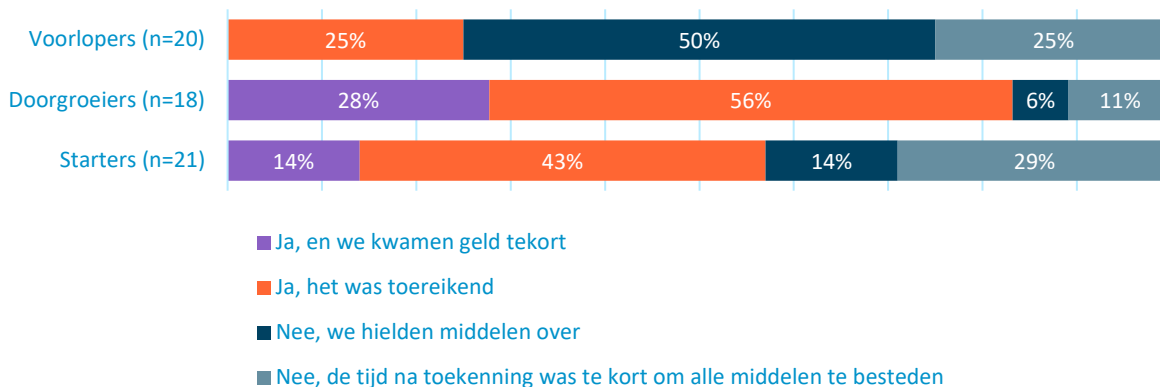
Bron: Enquête onder coalitiepartners, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

4.6 Financiering

Toereikendheid van de subsidie

Voor 28 procent van de doorgroeiers en 14 procent van de starters waren de middelen uit de subsidieregeling niet toereikend. Dit is bij geen van de voorlopers aan de orde. Sterker, 50 procent van de voorlopers gaf aan middelen over te houden en 25 procent hield geld over omdat de tijd te kort was om alles te besteden.

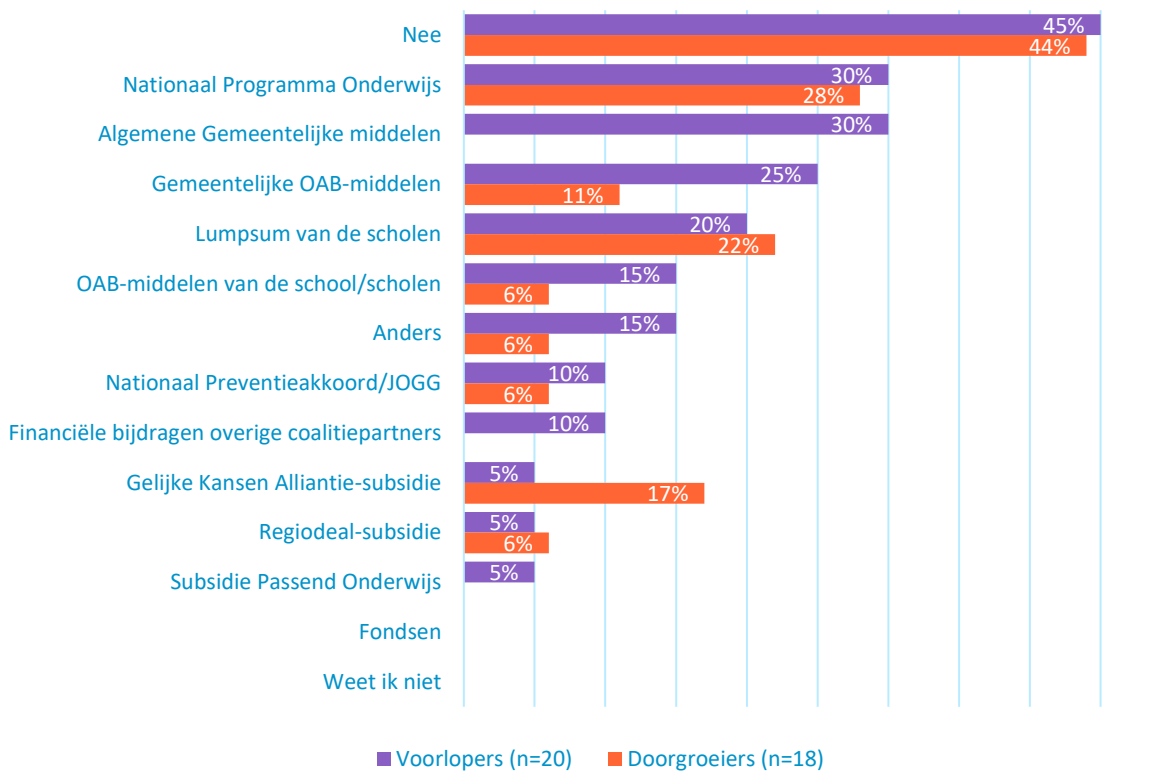
Figuur 4.31 Zijn de middelen uit de subsidieregeling volledig bedoeld voor schooljaar 2022-2023 volledig besteed?

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Bijna de helft van de coalities geeft aan géén gebruik te hebben gemaakt van aanvullende middelen om het aanbod te financieren (zie Figuur 4.32). Indien dit wel het geval is, dan gaat het om middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs, de algemene gemeentelijke middelen, gemeentelijke onderwijsachterstandsbeleid (OAB) middelen en de lumpsum van scholen.

Figuur 4.32 Hebben jullie voor het aanbod in schooljaar 2022-2023 gebruikgemaakt van aanvullende middelen, naast de subsidiemiddelen vanuit School en Omgeving?

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerking SEO/Sardes (2024)

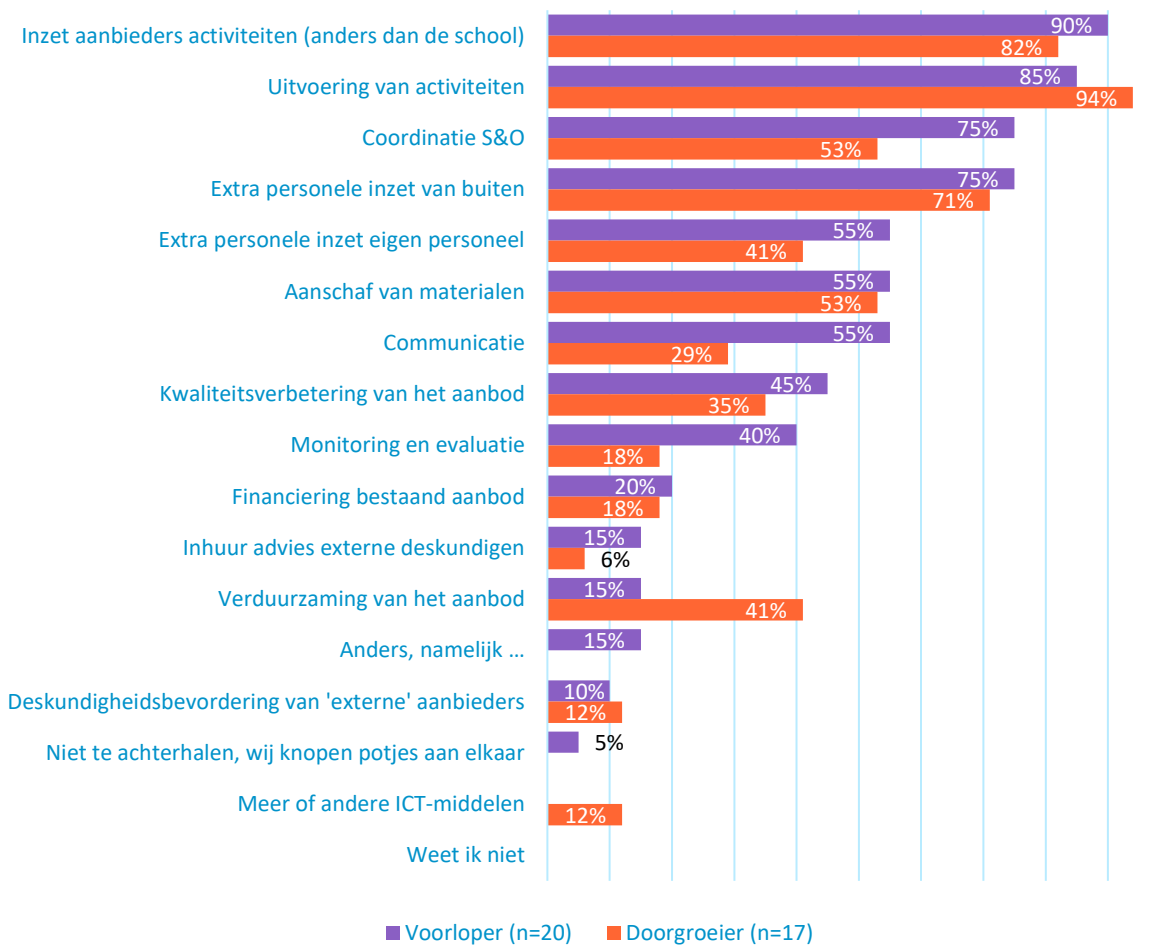
Van de ondervraagde coalitiepartners vanuit de gemeenten (n=6) geeft de helft aan dat zij een financiële bijdrage leveren aan het programma. Meestal is dat uit de algemene gemeentelijke middelen, maar ook de OAB-middelen en middelen uit het sociaal domein zijn hierbij genoemd.

Uitgaven

Vrijwel alle coalities geven hun subsidiemiddelen uit aan de uitvoering van de activiteiten, door externen of door de school zelf (Figuur 4.33). Het coördineren van het programma wordt daarna als vaakst genoemd, gevolgd door extra inzet van (extern of intern) personeel. Het inhuren van externe adviseurs en deskundigheidsbevordering wordt zelden genoemd als kostenpost.

Als we vervolgens doorvragen naar wat de belangrijkste kostenposten waren, komt dat redelijk overeen met de meest genoemden. Op één staat de uitvoering van de activiteiten, op twee de inzet van externe aanbieders van activiteiten en op drie de coördinatie van School en Omgeving. Inhuur van advies via externe deskundigen, deskundigheidsbevordering en inkoop ICT wordt door niemand in de top 3 gezet.

Figuur 4.33 Waaraan zijn de subsidiemiddelen vanuit School en Omgeving in schooljaar 2022-2023 uitgegeven?

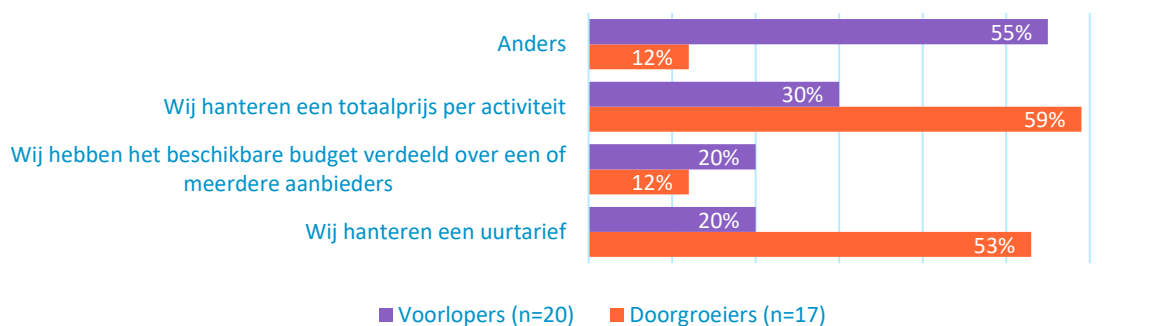

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

Hoe coalities hun aanbieders financieren is divers (zie Figuur 4.34). 30 procent van de voorlopers en 59 procent van de doorgroeiers hanteert een totaalprijs per activiteit. Een relatief klein deel (20 respectievelijk 12 procent) verdeelde het budget over één of meer aanbieders. Onder de noemer ‘anders, namelijk...’ is een aantal keer genoemd dat scholen factureren op basis van werkelijke inzet/kosten.

Ook geeft 20 procent van de voorlopers en 53 procent van de doorgroeiers aan een uurtarief te hanteren. Het merendeel daarvan hanteert een maximumtarief dat gemiddeld uitkomt op 65 euro is. Ongeveer de helft van de coalities die een uurtarief hanteren, hanteerde een verschillend tarief per aanbieder. En van de coalities die verschillende uurtarieven hanteerden, gaf weer een derde aan dat dat verschil zich uitte in verschillen in kwaliteit van het aanbod. Het gemiddelde laagste uurtarief dat is betaald aan een aanbieder van activiteiten is 48 euro, maar dit loopt uiteen van 40 tot 200 euro per uur.

Figuur 4.34 Hoe zijn de aanbieders van activiteiten gefinancierd

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerking SEO/Sardes (2024)

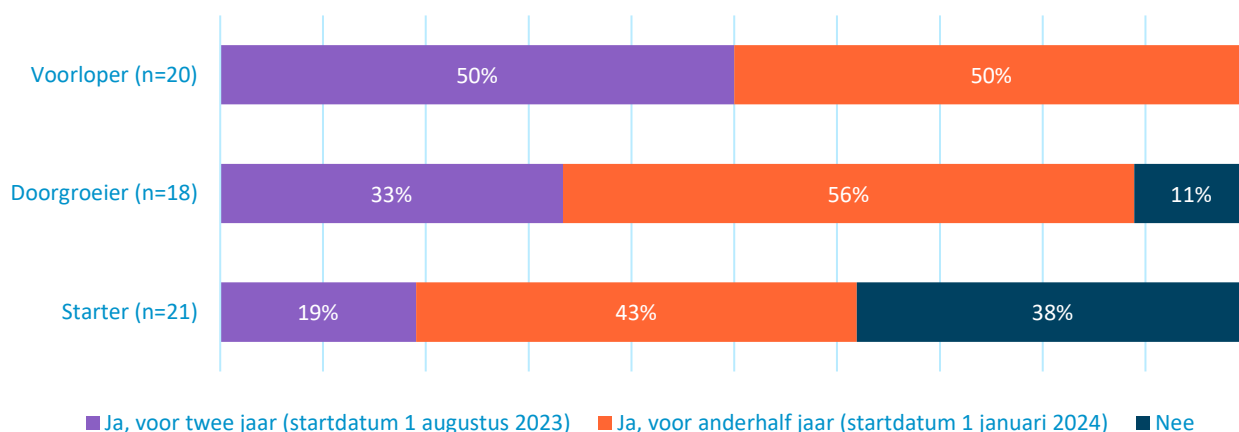
Ouderbijdrage

Op twee voorlopercoalities na, wordt aan ouders geen bijdrage gevraagd voor deelname aan de extra activiteiten. Eén daarvan gaf aan dat dit bedrag afhankelijk was van het type activiteit en bij de ander bepaalde de school dit zelf (dus niet coalitie breed). Het wel of niet recht hebben op kinderopvangtoeslag speelde bij geen van de coalities hierin een rol.

4.7 Vervolg

Aan voorlopers, doorgroeiërs en voorlopers is gevraagd of zij een aanvraag hebben gedaan voor de subsidieregeling School en Omgeving 2023-2025 (zie Figuur 4.35). Dat is voor alle voorlopers het geval: de helft deed dat voor anderhalf jaar en de andere helft voor twee jaar. Ook vrijwel alle doorgroeiërs hebben een subsidieaanvraag gedaan, waarvan de meeste voor twee jaar. Starters hebben relatief minder vaak een aanvraag gedaan (62 procent) voor anderhalf dan wel twee jaar extra subsidie. Redenen voor starters om geen vervolgaanvraag te doen zijn dat ze nog bezig zijn met coalitievorming, ze nog geen nieuwe middelen nodig hebben of dat de coalitie niet tot stand is gekomen.

Figuur 4.35 Heeft uw coalitie een subsidieaanvraag gedaan voor School en Omgeving 2023?

Bron: Enquête onder penvoerders, bewerkingen SEO/Sardes (2024)

4.8 Succesfactoren, knel- en verbeterpunten

Zowel de penvoerders als de coalitiepartners hebben de mogelijkheid gehad om de belangrijkste **succesfactoren** van de subsidieregeling te geven. Daaruit hebben we de volgende thema's gehaald:

- Samenwerking en partnerschap. Succesvolle programma's worden vaak gekenmerkt door samenwerking tussen scholen, gemeenschapsorganisaties en andere partners. Deze samenwerking kan helpen om een gevarieerder en effectiever aanbod te creëren. De subsidie zorgt voor verbeterde samenwerking en verbinding binnen coalities.
- Verbeterd aanbod en kwaliteit. Het aanbieden van naschoolse activiteiten draagt bij aan de brede ontwikkeling van leerlingen, naast de kernvakken. Dit omvat kunst, cultuur, sport en andere creatieve vakken. Het is mogelijk om activiteiten aan te bieden met goede samenwerkingspartners die anders financieel niet mogelijk waren.
- Toegankelijkheid en kansengelijkheid. Leerlingen worden in beweging gezet en kunnen deelnemen aan naschoolse activiteiten. Veel respondenten benadrukken de toegankelijkheid van activiteiten voor alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond. Het aanbieden van een breed scala aan activiteiten vergroot de kansen voor alle kinderen, inclusief degenen die anders misschien niet in staat zouden zijn om deel te nemen.
- Welzijn en betrokkenheid. Hoewel niet alle feedback de concrete impact van naschoolse activiteiten benoemt, wijzen sommige opmerkingen op positieve veranderingen zoals verhoogd zelfvertrouwen, bevordert welzijn van leerlingen, blijdschap en plezier, verbeterde sociale relaties en nieuwe leerervaringen bij de leerlingen. Ook wordt het gezien als investering in ouderbetrokkenheid.

De penvoerders hebben ook **verbeterpunten** voor de subsidieregeling aangedragen. Deze zijn opgedeeld in de volgende vier thema's:

- Tijdigheid en communicatie. Kondig subsidies ruim van tevoren aan voor voldoende voorbereidingstijd en zorg tijdig voor duidelijkheid over de voortzetting van de subsidies. Zorg dat de subsidiebeschikking afgegeven is vóór de startdatum van de uitvoering. Verbeter de communicatie tijdens het subsidieproces en pas regels en afspraken aan waar nodig.
- Flexibiliteit en bereik. Maak de indeling van coalities flexibel en wijkgericht in plaats van schoolgericht, passend bij de lokale situatie. Breid de subsidie uit naar jongere kinderen (2-4 jaar) en zorg dat kinderen die niet in de wijk naar school gaan ook kunnen deelnemen. Maak de subsidie ook bruikbaar voor activiteiten tijdens onderwijstijd. Overweeg programma's ook tijdens vakanties voort te zetten.
- Structurele ondersteuning. Streef naar structurele bekostiging in plaats van tijdelijke subsidies. Bied ondersteuning aan schoolleiders en stel coördinatoren aan om hen te ontlasten. Overweeg het penvoerderschap bij de gemeente te leggen in plaats van bij schoolbesturen om meer consistentie en eenvoud te bieden.
- Administratieve eenvoud. Vereenvoudig de verantwoording van de besteding van subsidies. Zorg voor meer afstemming tussen diverse subsidies voor naschoolse activiteiten, ontwikkel daarin een samenhangende lijn in plaats van losse activiteiten. Zorg voor helderheid over bestedingsdoelen, toetsingscriteria en integratie met andere regelingen.

De **knelpunten** die genoemd zijn in de toelichting komen veelal overeen met de verbeterpunten. We herkennen daarin grofweg dezelfde thema's. Belangrijk knelpunt in aanvulling op de verbeterpunten is het vinden geschikte aanbieders. De vaardigheden en expertise van de betrokkenen bij de activiteiten moet op orde zijn, zowel van docenten, externe aanbieders en van vrijwilligers. Andere knelpunten die zijn genoemd in aanvulling op de verbeterpunten zijn het plannen en organiseren van activiteiten buiten schooltijd (en dus de roep om ook tijdens schooltijd de activiteiten te kunnen aanbieden), en het motiveren van leerlingen en ouders om deel te nemen aan de naschoolse activiteiten.

Colofon

Titel	Meerjarige monitor School & Omgeving. Terugblik op schooljaar 2022-2023
Auteur	Joke Kruiter, Iris Wierdsma, Antien Haagsman, Marinka Willemsen (Sardes), Emina van den Berg, Koen van der Ven, Roel Gort en Daniël Pritsch (SEO)
Versie	1
Datum	19-6-2024
Project	Monitor School en Omgeving (SAR2309)

Sardes

Postbus 2357
3500 GJ Utrecht

Lange Viestraat 371
3511 BK Utrecht

(030) 232 62 00
secretariaat@sardes.nl
www.sardes.nl

Sardes is onderdeel van Stichting CAOP